Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № № 159–160 (6. 948–949) 1989 йил 13 июль, пайшанба. Баҳоси 4 тийин.

Тонгги газеталарда

● КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Раиси М. С. Горбачевнинг Ленинград шаҳрида бўлиши, унинг «Ижорский завод» ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнаткашлари билан учрашуви, КПСС Ленинград область комитети бюросининг аъзолари, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари билан учрашуви ҳақида расмий хабарлар эълон қилинган.

● «Муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчиларнинг айрим тоифаларини ҳақиқий ҳарбий хизматдан бўшатиш тўғрисида» СССР Олий Советининг қарори берилган.

● «Ижарачилар ва маъмурлар» — «Правда» газетасининг бугунги бош мақоласи ана шундай номланади. Мақолада қишлоқда янги иқтисодий алоқаларнинг ривожланишига нималар тўсқинлик қилаётгани ҳақида фикр юритилади.

● Газетанинг учинчи саҳифасидаги «Дорилар тақчил. Ким айбдор!» сарлавҳали мақолада газета мухбири шу ҳақда Н. И. Пирогов номидаги 2-Москва медицина институти молекуляр фармакология ва радиобиология кафедрасининг мудири, РСФСР Давлат мукофоти лауреати, Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси П. Сергеев билан суҳбатлашади.

СССР Олий Советининг биринчи сессиясида

СССР Олий Совети биринчи сессиясининг 10 июлдаги мажлисида СССР соғлиқни сақлаш министри лавозимига **Е. И. Чазов** номзоди кўрсатилади.

Министрликка даъвогар қолдиқ муносабат, қолдиқ планлаштириш принциплари сабабли жуда оғир тангликни бошидан кечираётган совет соғлиқни сақлаш системасини қолоқликдан чиқариш программасини баён этди. У маблағ билан таъминлаш, планлаштириш ва тармоқни бошқаришни тубдан ўзгартириш талаб этилади, деб таъкидлади.

Министр лавозимига номзод соғлиқни сақлаш системасини мураккаб аҳволдан чиқаришнинг йўллари хусусида ўз нуқтаи назарини баён этди.

Даъвогар кўпдан-кўп саволларга жавоб берар экан, тармоқни ривожлантиришдаги устун йўналишларни, шу жумладан она ва бола соғлиғини сақлаш, замонавий ускуналар ва дори-дармонлар билан таъминлашга эътиборни кучайтириш лозимлигини тилга олди.

Муҳокамада депутатлардан **Н. М. Амосов, Л. Т. Жигунова, В. И. Семуха, Е. Н. Мешалкин, С. А. Милитенко, В. И. Белов** ва бошқалар сўзга чиқдилар. Соғлиқни сақлашнинг аҳволини танқидий таҳлил этиб, улар сиҳат-саломатликни асраш бутун жамиятнинг иши эканлигини таъкидладилар. Кишилар сиҳат-саломатлигининг аҳволи мамлакатда социал, иқтисодий, экология муаммоларининг ҳал этилишига боғлиқдир.

Кўпчилик овоз билан Е. И. Чазов СССР соғлиқни сақлаш министри этиб тасдиқланади.

Бир қанча депутатлар сессиянинг бориши, иш тартиби масалалари хусусида таклиф ва мулоҳазалар билдирдилар. Улар, жумладан, энг муҳим масалалар муҳокама қилинаётганида сўзга чиқишга ёзилган барча депутатларга сўз бериш лозимлигини, тақдим этилган номзодни тасдиқлаш учун муҳокама қилган СССР Олий Совети комитетларининг вакиллари албатта сўзга чиқишлари кераклиги, қонунларни муҳокама қилишнинг устунлигини белгилаб олиш зарурлиги ҳақида гапирдилар. Бошқа муаммолар ҳам кўтарилди.

Шу муносабат билан **раислик қилувчи** Олий Советга ҳукуматни тузиш иши чўзилиб кетаётганлигидан норозилик билдирилган телеграммалар келаётганини айтди. Биз Олий Совет зиммасидаги масъулиятни ҳис этишимиз керак, деб таъкидлади М. С. Горбачев. Биз эндигина ўзимизни англай бошладик, халқ ҳукуматга ким кираётганини кўриб турибди, одамлар номзодларнинг фикр ва мулоҳазаларини эшитмоқда. Аммо вақтни тежаш керак. Қонунлар муҳокамасининг устунлиги ҳақида гапирадиган бўлсак, палаталарнинг раислари комитетлар ва комиссиялар раҳбарлари билан биргаликда бу масалани муҳокама қилишлари ва депутатларга ҳисоб беришлари керак.

СССР ўрмон саноати министри лавозимига **М. И. Бусигин** тавсия этилади. Ўрмон саноатида, деди у, анчагина муаммолар тўпланиб қолган, уларни дарҳол ҳал этиш лозим. Гарчи мушкуллик билан бўлса-да, аммо олдинга қараб интилиш бор. Министр лавозимига номзод тармоқни ривожлантириш программасини депутатларга баён этди. Ушбу тармоқнинг ранг-баранг мураккаб хўжалигини бошқаришни тако миллаштириш тўғрисида батафсил сўзлади.

Нутқда тармоқни ривожлантиришнинг социал жиҳатлари кўриб чиқилди. Хўжалик ҳисобининг ривожланиши, ноишлаб чиқариш объектлари қуриш миқёсларининг кўпайишига қарамай, деб таъкидланди нутқда, илгари бўлганидек ҳозир ҳам уй-жой, болалар боғчалари, мактаблар, медицина муассасаларига эҳтиёж катта. Моддий-техника таъминотидаги қийинчиликлар сабабли бу вазифани ҳал этиш мураккабдир.

Нотиқ, депутатларнинг саволларига жавоб берар экан, тармоқда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш программаси ҳақида батафсил сўзлади, айни вақтда у бир қанча позициялар бўйича тақчилликка келгуси беш йилликнинг ўрталарига бориб барҳам берилади, деб таъкидлади. Экология муаммоларига катта эътибор берилди. Нотиқ, министрлик бу ҳақда алоҳида ғамхўрлик қилаётганини айтди. У бир қанча корхоналар экологик соф маҳсулот ишлаб чиқаришга қай тахлитда ихтисослашаётганини гапириб берди.

М. И. Бусигин номзодини муҳокама қилишда депутатлардан **И. Н. Дьяков, В. В. Антанайтис, В. С. Якутис, С. В. Игнатов, С. В. Пильников, В. В. Володичев, Ю. В. Неелов, Н. Н. Данилюк** иштирок этдилар. Улар номзоднинг саволларга қайтарган жавоблари Олий Советни қониқтирмаганини айтишди. Тармоқ ишига ва тармоқ раҳбариятига кўпгина эътирозлар айтилди.

Кўпчилик овоз билан М. И. Бусигин номзоди рад этилди.

СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри лавозимига тасдиқлаш учун А. И. Михальченко номзоди тақдим этилади.

А. И. Михальченко минбарга чиқади. У халқ хўжалигининг деярли ҳамма объектларида иш бажараётган турли-туман ташкилотлар комплексидан иборат бўлмиш Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигининг мураккаб системаси ҳақида гапирди.

Буйруқбозлик-маъмуриятчилик системаси ўзининг яроқсизлигини кўрсатди, деб таъкидлади номзод ва бу системага барҳам бериш учун нималар қилингани ва қилинаётгани ҳақида депутатларга гапириб берди. Министрлик икки йилдан буён хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш асосида ишламоқда. Зарар кўрувчи корхоналардан атиги бир нечтаси қолди, марказий аппарат қисқартирилди. Тармоқ иш ва бошқаришнинг илғор иқтисодий усулларига фаол ўтмоқда. Министрликда социал соҳага алоҳида эътибор берилмоқда. Нотиқ муваффақиятлар ҳақида гапириб бергач, ҳали ҳамма муаммолар ҳам ҳал этилмаганини, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ва маиший хизматга кўпроқ эътибор бериш кераклигини айтди.

Министр лавозимига номзод саволларга жавоб қайтарди. У муҳокама қилинмасдан СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министри лавозимига тасдиқланди.

Сессияда баъзи жорий масалалар кўриб чиқилди.

Раислик қилувчи Тожикистон, Ўзбекистон, Қирғизистон ва Туркманистон ССР депутатларининг сўровини ўқиб эшиттирди. Улар ёзги даврда юқори ҳароратли зонага кирувчи мазкур республикалар барча тармоқларининг ходимларига оғир иқлим шароитлари учун коэффициент белгилаш тўғрисидаги масалани биринчи сессияда кўриб чиқишни сўраганлар.

Бундай масалалар жиддий ўрганилиши лозимлиги таъкидланиб, шу таклифларни кўриб чиқиш ҳукуматга таклиф этилди.

Мажлис тугади.

* * *

СССР Олий Совети аъзоларининг навбатдаги иш куни, 11 июлда СССР Олий Советининг биринчи сессияси СССР Олий Советининг мажлислар залида ўз ишини давом эттирди. Кун тартибида СССРнинг янги ҳукуматини тузиш масаласи турибди.

Раислик қилувчи **А. И. Лукьянов** СССР Алоқа министри лавозимига тавсия қилинган Э. К. Первишин номзодини муҳокама этиш тўғрисида таклиф киритади.

Э. К. Первишиннинг номзодини муҳокама қилишда депутатлардан **В. И. Колесников, Ю. К. Шарипов, Ғ. Паллаев, А. Н. Крутов, Б. Н. Никольский, В. В. Горбатко, И. М. Смородин** қатнашдилар.

Кўпчилик овоз билан Э. К. Первишин СССР Алоқа министри этиб тайинланди.

СССР Савдо министри лавозимига К. З. Терехни тайинлаш таклиф этилади.

Савдога оид долзарб муаммолар хусусидаги баҳс узоқ давом этди, масалалар ўткир қилиб қўйилди. Мунозараларда депутатлардан **В. В. Якушкин, В. А. Шаповаленко, В. Н. Степанов, М. Н. Москалик, И. А. Андреева, В. И. Гросс, Н. Н. Энгвер, В. И. Самарин, А. И. Дубко, А. А. Собчак** ва бошқалар иштирок этдилар. Тармоқ ишини танқидий нуқтаи назардан таҳлил этиб, нотиқлар савдодаги аҳвол халқ хўжалигидаги барча тармоқлардаги ишлар аҳволи билан чамбарчас боғлиқлигини таъкидладилар. Лекин кўп нарса савдо вакилларига ҳам боғлиқдир. Товарларни тақсимлашни тартибга солиш, қуйи ташкилотлар иши устидан, маданий хизматни яхшилаш ва истеъмолчининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш устидан жиддий назорат ўрнатиш керак, сунъий тарзда вужудга келтирилаётган тақчилликка қарши курашиш зарур. Савдо министрлиги ҳозир товарларни маъмурий йўл билан тақсимловчи механизмнинг бир қисмидир. У аслида коммерция ташкилоти бўлиши лозим. Депутатлар ҳозир янги иқтисодий муносабатлар тармоққа бераётган имкониятлардан зўр бериб фойдаланишни тавсия этдилар.

Олий Совет К. З. Терехни СССР Савдо министри этиб тайинлайди.

Сессия кўриб чиқиши учун Ю. К. Семеновни СССР Энергетика ва электрлаштириш министри этиб тайинлаш тўғрисидаги масала киритилади.

Депутатлардан **А. Акаев, П. А. Друзь, С. Я. Лашенов, В. И. Видикер, Н. С. Сазонов** ва бошқалар энергетика ва электрлаштириш муаммоларига тааллуқли анчагина мулоҳаза ва таклифларни айтдилар. Нотиқлар дарҳол ғайрат-шижоат билан ҳал этилиши лозим бўлган конкрет масалаларни ўртага қўйдилар.

Ю. К. Семеновни СССР Энергетика ва электрлаштириш министри этиб тайинлаш тўғрисида қарор қабул қилинади.

Танаффусдан кейин иккала палатанинг кечқурунги мажлиси бўлди. **А. И. Лукьянов** мажлисни очар экан, бир қанча депутатлар сессияда 1986—1988 йилларда хизматга чақирилган студентларни қуролли кучлар сафларида хизмат қилишдан озод этиш тўғрисидаги масалани бир неча бор ўртага қўйганликларини таъкидлади. СССР Мудофаа министрлигига, ҳукуматга зарур топшириқлар берилган эди. Шу масала хусусида сўз **Н. И. Рижковга** берилади.

Н. И. Рижков: СССР Министрлар Совети СССР Олий Советининг кўриб чиқиши учун муддатли хизмат ҳарбий хизматчиларининг айрим тоифаларини ҳақиқий ҳарбий хизматдан бўшатиш тўғрисидаги қарор лойиҳасини тақдим этади. Қарор лойиҳасида 1986—1988 йилларда СССР Қуролли Кучларига, чегара, ички ва темир йўл қўшинларига кундузги (қатнаб ўқиладиган) олий ўқув юртларидан муддатли хизматга чақирилган студентлар — ҳозирги ҳарбий хизматчиларни ўқишни давом эттириши учун 1989 йилнинг август-сентябрь ойларида ҳақиқий ҳарбий хизматдан бўшатиш назарда тутилади. СССР Мудофаа министрлиги маълумотларига кўра СССР Қуролли Кучларида, чегара, ички ва темир йўл қўшинларида олий ўқув юртларининг 175 минг 700 студенти хизматни ўтамоқда. Агар улар ҳарбий хизматдан муддатидан илгари бўшатилса, жанговар қўшинларнинг сержантлар ва солдатлар билан таъминланиши 4,8 процент камаяди. Бу етишмовчиликни барча министрликлар ҳарбий қурилиш отрядларини комплектлаш учун ҳар йили ёш йигитлар ажратишни вақтинча 30 процент қисқартириш эвазига қисман қоплаш назарда тутилмоқда, РСФСРнинг Ноқоратупроқ зонасида автомобиль йўлларини реконструкция қилиш ва қуриш билан шуғулланаётган отрядлар бундан истиснодир. Олий Совет қарорни тасдиқлаганидан кейин шу масала хусусида ҳукуматнинг тегишли қарори қабул қилинади.

Сессия тегишли қарор қабул қилади.

СССР Адлия министри лавозимига тасдиқлаш учун В. Ф. Яковлев номзоди тақдим этилади.

Муҳокама этилаётган масала хусусида бўлган мунозараларда депутатлардан **В. И. Семенко, Н. И. Игнатович, С. Г. Лушчиков, Ю. В. Голик, А. А. Денисов, Б. И. Олейник** иштирок этдилар.

Кўпчилик овоз билан В. Ф. Яковлев СССР Адлия министри этиб тайинланади.

Сессия СССР Давлат комитетларининг раислари, идоралар коллегияларининг аъзолари лавозимларига номзодларни кўриб чиқишга ўтади.

СССР Маҳсулот сифатини бошқариш ва стандартлар давлат комитетининг раиси этиб В. В. Сичевни тайинлаш таклиф қилинади.

Депутатлардан **Н. Н. Энгвер, В. Е. Курташин, С. Й. Кудараускас** ўз сўзларида маҳсулот сифати муаммоларига, давлат комитетининг раиси лавозимига даъвогарнинг номзодига жуда қизиқиб қараганликларини изҳор қилдилар.

Сессия В. В. Сичевни СССР Маҳсулот сифатини бошқариш ва стандартлар давлат комитетининг раиси этиб тайинлайди.

СССР Ҳисоблаш техникаси ва информатика давлат комитетининг раиси сифатида Б. Л. Толстихни ҳукумат составига киритиш таклиф этилади.

Муҳокама қилинаётган масала юзасидан мунозараларда депутатлар **И. М. Богданов, Ю. А. Рижов** қатнашдилар.

Б. Л. Толстих СССР Ҳисоблаш техникаси ва информатика давлат комитетининг раиси этиб тайинланади.

СССР Гидрометеорология комитетининг раиси лавозимига Ю. А. Израэль таклиф қилинади.

Муҳокама қилинаётган масала депутатларни бениҳоя қизиқтирди. Экология ва гидрометеорология хизмати билан боғлиқ бўлган муаммоларнинг мураккаблиги ва ижтимоий аҳамиятини, вақт етишмаслигини эътиборга олиб таклиф этилган номзод юзасидан мунозарани СССР Олий Совети сессиясининг навбатдаги мажлисига қолдиришга қарор қилинади.

Раислик қилувчи депутат Н. В. Босенкодан тушган хатни ўқиб эшиттиради, бу хатда пенсияларни ошириш тўғрисидаги масалани шу сессиянинг кун тартибига киритиш таклиф қилинади.

Н. И. Рижков сўз олиб, шу масала юзасидан изоҳлар берди. У ўртага қўйилган муаммони ҳал этишга амалий тарзда ёндашишга чақирди. Бу — жиддий масала, уни чуқур ўрганиш керак. Қўшимча 6 миллиард сўм қидириб топиш лозим. СССР Госпланига, СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитетига, СССР Молия министрлигига, бошқа идораларга зарур топшириқлар берилган. Қонун лойиҳаси СССР Олий Советининг навбатдаги сессияси муҳокамасига тақдим этилади.

Депутатлар СССР Министрлар Совети раисининг изоҳларини инобатга олдилар.

А. И. Лукьянов президиумга тушган хатларни ўқиб эшиттиради. Жумладан, депутат Н. Н. Медведев ижтимоий хавфсизлик комитетини тузиш масаласига қайтишни таклиф этади, бу комитет социалистик ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш билан боғлиқ бўлган ҳамма масалаларни мувофиқлаштириб турган бўлур эди.

Депутатнинг таклифини СССР Олий Советининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети муҳокамасига топширишга қарор қилинди.

Раислик қилувчининг айтишича, депутатлардан бир группаси темир йўллар министрлигининг ходимлари шу тармоқ министри номзодини депутатлар қўллаб-қувватламаганликлари хусусида уларга таъна қилганликларидан президиумни хабардор этди.

Депутатлар Олий Совет аъзоларига тазйиқ ўтказиш йўлидаги уринишларни кескин қораладилар, бу уринишларга келгусида қатъий зарба беришга қарор қилинди.

Тартиб-қоидага оид баъзи масалалар ҳам муҳокама қилинади.

13 июлда СССР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

(ТАСС).

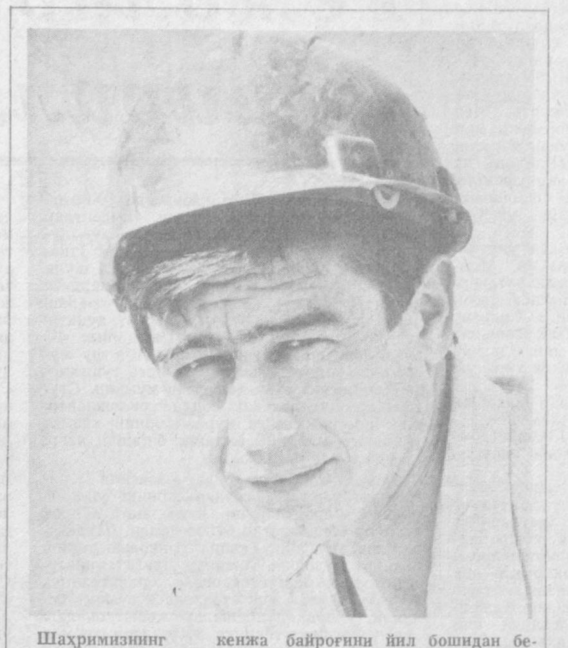

Шаҳримизнинг кенжа «Алгоритм» турар жой массиви тобора кенгайиб, кўкка бўй чўзмоқда. Бу ерда кўплар қатори 2-уйсозлик комбинатининг 60-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари ғайратга ғайрат қўшиб меҳнат қилишмоқда. Улар тиклаётган IТ-СП маркали тўққиз қаватли уйлар массив чиройига чирой қўшмоқда. Шуни айтиш керакки, план-топшириқларини муваффақиятли адо этаётган бошқарма қурувчилари 2-уйсозлик комбинати кўчма Қизил байроғини йил бошидан бери қўлдан чиқармай келишяпти.

Бошқарма илғорлари ҳақида гап кетганда, албатта прораб Абдували Аристанов бошлиқ коллективни тилга олишади. Коллектив аъзолари топшириқларни ортиғи билан бажариб, қурилиш ишларининг сифатли бўлишига эришишяпти.

СУРАТДА: шу коллективнинг илғор дурадгори Абдуқодир Маҳкамбоев.

Т. Каримов сурати.

ТОШКЕНТЛИКЛАР УЧУН ИЧИМЛИКЛАР

«Тошкентпиво» ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли барча заводларнинг бутун қуввати ишга солинган. Кунларнинг ниҳоятда исиб кетганлиги бирлашма меҳнаткашларини ҳам ўз иш графикларини ўзгартиришга мажбур қилди — ҳозир республика пойтахти учун минерал сув ва лимонадлар тайёрлаш икки сменада олиб бориляпти, қурилмалар шанба кунлари ҳам тинимсиз ишлаяпти.

— «Тошкент суви», лимонад, квасни ҳозир одатдагидан анча кўп тайёрлаяпмиз, — дейди бирлашма бош директорининг ўринбосари А. Зиёвутдинов. — Масалан, икки завод ҳар куни 140 мингтагача шишани фақат минерал сув билан тўлдираяпти. Бундан ташқари яна 700 минг шишадан зиёд хилма-хил ичимликлар тайёрлаяпмиз. Фақат шишаларга солинган кваснигина бермаяпмиз, чунки у иссиқда тез ачиб қолади. Шу туфайли бу ичимликни фақат бочкалар учун тайёрлаяпмиз. Дарвоқе, бундай бочкалар савдода бор-йўғи 130 тадир, биз эса 200 та ана шундай бочкани ичимлик билан тўлдириб бериб туришимиз мумкин эди.

Қибрайдаги чанқовбосди ичимликлар комбинати қурилмалари ҳам тўла қувват билан ишлаяпти. Бу ерда тайёрланган ичимликлар Тошкентгагина эмас, шу билан бирга республикамизнинг бошқа жойларига ҳам жўнатилади. Ҳамма ёқтирадиган «Фанта», «Пепси-кола», «Фиеста», «Лимон-лайм» каби ичимликлар ҳам айни шу ердан чиқади.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми узоқ йил самарали ишлаганлиги ва республика қайта ишлаш саноатини ривожлантиришга қўшган шахсий ҳиссаси учун Ўзбекистон ССР Давлат Агросаноат комитети уй-жой-коммунал хўжалиги ва маиший хизмат Бош бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ҳусан **Холхўжаевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган саноат ходими»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Тошкент шаҳри меҳнаткашларининг маданий ҳордиқ чиқаришини ташкил этиш соҳасида узоқ йил самарали ишлаганлиги ва ижтимоий ҳаётда фаол қатнашганлиги учун Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети маданият Бош бошқармасининг инспектори ўртоқ Римма Петровна **Федосовага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кино санъатининг юксак бадиий асарларини яратиш, ўзбек миллий музика маданиятини пропаганда қилиш ва телевидениени жиҳозлаш техник даражасини оширишдаги хизматлари учун:

«Ўзбекфильм» студиясининг кинорежиссёри Саидботир Саидғаниевич **Аҳмадхўжаевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби»;**

халқ чолғу асбоблари оркестрининг артисти Ҳалим **Жўраевга;**

халқ чолғу асбоблари оркестрининг артисти Қобилжон **Усмоновга;**

Ю. Ражабий номидаги «Мақом» ансамблининг артисти Ориф **Ҳатамовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист»;**

«Ўзбекфильм» студиясининг кинооператори Неъматжон **Иноғомовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»;**

«Ўзбекфильм» студиясининг катта инженери Абдураззоқ Ҳакимович **Норхўжаевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган алоқачи»** фахрий унвони берди.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

● **ТУНИС.** Тунис пойтахтида араб мамлакатлари уюшмаси кенгашининг доимий вакиллар даражасидаги фавқулодда сессияси очилди. Сессия Фаластин Озодлик Ташкилоти талабига мувофиқ ўтказилмоқда ҳамда Исроил босиб олган араб территорияларидаги вазиятни муҳокама қилишга бағишланади. Тель-Авивнинг ана шу ерлардаги туб аҳолига қарши жабр-зулмни кучайтирганлиги натижасида вазият кескинлашган.

● **АФИНА.** Бу ерда Греция Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ниҳоясига етди. Пленум Харилаос Флоракиснинг ГКП Марказий Комитети Бош секретари лавозимидан озод этиш тўғрисидаги илтимосини қондиришга қарор қилди. ГКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Греция коммунистларининг «Ризоспастис» деб номланган газетаси бош директори Григориос Фаракос Греция Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари этиб сайланди. Х. Флоракис энди партия раиси лавозимини эгаллайди.

● **ГАВАНА.** Гондурас ва АҚШ шу йил 15 июлдан 29 июлга қадар Никарагуа билан чегарадош районда биргаликда ҳарбий машқлар ўтказишади. Пренса Латина агентлиги Гондурас қуролли кучлари расмий манбаига таяниб, ана шу ҳақда хабар берди.

● **ЛОНДОН.** Исёнчилар Қобулнинг мусулмонлар Ид ал адҳа байрами чоғида ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги даъватини рад этдилар, деб хабар берди Исломободдан Рейтер агентлиги. Рейтер агентлиги исёнчилар «муваққат ҳукумати» вакилининг гапларини келтиради. У исёнчилар «Қобул маъмуриятининг ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги ҳар қандай таклифини аввал ҳам рад этдилар, келгусида ҳам рад этадилар», деган.

● **НЬЮ-ЙОРК.** Икки ўт ўчирувчи АҚШнинг турли штатларида авж олиб кетган ёнғиннинг дастлабки қурбонлари бўлди. Улар Колорадо штати каньонларидан бирида ўт ўчириш чоғида ҳалок бўлдилар. Аввал хабар қилинганидек, АҚШда жазирама иссиқ ва қурғоқчилик шароитида ўнлаб дашт ва ўрмонга ўт кетди. Бу ёнғин натижасида 1,2 миллион акра (қарийб 500 минг гектар) майдондаги ўсимликлар кулга айланди. Ўша Колорадо штатида ёнғиндан кўрилган зарар 5 миллион доллар деб баҳоланмоқда. У ерда 65 та уй-жой биноси ёниб битди, юзлаб кишилар хавфли районлардан кўчириб олиб чиқиб кетилди.

● **БАЙРУТ.** Ливан пойтахтида уй-жой кварталларини яна тўплардан ўққа тута бошладилар. Қарийб икки кунлик осойишталикдан сўнг шу тунда артиллерия Ашрафия районларига ва қамал қилинган христианлар зонасидаги бошқа соҳил бўйи участкаларига бирин-кетин зарба бера бошлади.

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

Ташвишли сигнал

«ФЕНИКС»НИНГ ҚАНОТИ ҚИРҚИЛАДИМИ?

Агрегат заводининг Маданият саройида одам гавжумроқ бўлиб қолди. Бу ерда иш асосан эрталабдан бошланади: иккита видеосалон жиҳозланаяпти, бинолар ремонт қилинаяпти. Оқшом тушгач, томоша зали кино ишқибозлари билан тўла бошлайди. Болалар ва катталар учун очилган бепул тўгараклар ҳозир таътил вақти бўлганлиги туфайли вақтинча ишламаяпти. Сарой завод ишчилари ва теварак-атрофдаги кварталлар аҳолиси эътиборини қозонганига бор-йўғи икки ой бўлди.

Тошкент шаҳар комсомол комитети ҳузуридаги хўжалик ҳисобидаги «Феникс» ёшлар ташкилоти уни корхонадан беш йил муддатга ижарага олганидан буён аңа шунча вақт ўтди. Завод директори, касаба союз комитетининг раиси, меҳнат коллективи кенгашининг раиси шартномага имзо чекдилар.

Ёшлар олдида кенг имкониятлар очилди. «Феникс» саройни ремонт қилиш учун ўзининг ўн минг сўмдан кўпроқ пулини сарфлади. Штатдаги ходимлар маоши деярли икки баравар кўпайди. Энди бу ерда қизиқишлар бўйича янги тўгараклар очилади, қўғирчоқ театри ташкил қилинади. Кинопрокат идораси билан шартнома тузилганидан буён фильмлар программаси қизиқарлироқ бўлиб қолди. Кўрсатиладиган хизматлар учун белгиланган нарх давлатникидан кўп эмас, завод ишчиларидан эса турли тадбирларда иштирок этиш учун икки баравар кам ҳақ олинади.

Лекин қувончли кунлар узоққа чўзилмади. Касаба союзлари Тошкент область Совети шартномадан хабар топди. Хабар топди-ю комсомоллар қилаётган бутун ишни «уларнинг ҳаққи борми ўзи?» дея шубҳа остига оладиган справка тайёрлай бошлади. Улар ВЦСПСнинг бундан 25 йил муқаддам чиқарган қарорини кавлаб топиб, ундаги касаба союзларига қарашли маданият ўчоқларини бегоналар қўлига топшириш асло мумкин эмас, деган сўзларни рўкач қилишди. Ижарага олиш-чи?... Айниқса, саройни заводнинг ўзи қурган бўлса? Касаба союзлари область Советининг маданият бўлими мудири Ф. И. Рўзибоев бу саволга юзаки жавоб берди:

— Биз президиум секретариати учун справка тайёрлаб беришни ўз бурчимиз деб биламиз. Нима қилиш кераклигини шундан кейин унинг ўзи ҳал қилади. Ҳар ҳолда ҳозирча касаба союз клублари мамлакатимизнинг ҳеч бир жойида ижарага олинмаяпти.

На илож, тошкентлик комсомоллар дастлабки қадамни қўйишди. Дарвоқе, бу қадам корхонанинг ҳам розилиги билан қўйилди. Улар вақти келиб, сарой заводнинггина эмас, шу билан бирга Собир Раҳимов районининг ҳам маданият марказига айланади, деган фикрдалар.

Касаба союз раҳбарияти узил-кесил қарор қабул қилишдан аввал завод ишчиларининг ҳам, район аҳолисининг ҳам фикрини эшитиб кўрса ёмон бўлмасди. Бу фикр инструкциялар ва қарорлардан муҳимроқ бўлса борки, лекин жўн эмас.

В. ДРАЧЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

Футбол

Навбатдаги тур

Биринчи лига командалари ўртасида футбол бўйича СССР* биринчилигининг навбатдаги тур учрашуви бўлиб ўтди. Шу турда «Пахтакор» Тюмень шаҳрида маҳаллий «Геолог» коллективидан 0:1 ҳисобида мағлубиятга учради. Майдон эгаларига икки очко келтирган ягона тўпни учрашувнинг 80-минутида тюменлик Сидоров киритди.

Шу турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Шинник» (Ярославль) — «Қайрат» — 0:4, «Гурия» — «Динамо» (Бт.) — 3:0, «Динамо» (Ст.) — «Кубань» — 3:0, «Факел» — «Спартак» — 4:0, «Ростсельмаш» — «Нефтчи» — 2:1, МАСК — «Металлург» — 1:3, «Кузбасс» — АСК (Р-Д) — 0:0, «Даугава» — «Торпедо» — 1:0, «Карпати» АСК — «Котайк» — 2:1, «Таврия» — «Нистру» — 3:1.

Бу ҳақда XXVI Тошкент шаҳар партия конференциясида гапирилган эди

Режалар амалга оширилмоқда

Бундан беш ой муқаддам Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантириш программаси муҳокама этилиб, қабул қилинаётганда жуда кўп нарса ремонтга ва ободонлаштиришга муҳтож, маиший хизмат, савдо ва транспорт хизмати яхшиланиши керак эди. Бугунги кунга келиб партия, совет, касаба союз органлари, Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги, шаҳар мувофиқлаштириш кенгаши фаолияти натижасида қатор камчиликлар тугатилди. Жумладан, савдо хизмати, умумий овқатланиш бир мунча яхшиланди.

Қандай ишлар амалга оширилди?

Студентларга хизмат кўрсатувчи магазинлардаги озиқ-овқат маҳсулотларининг турлари қайта кўриб чиқилди, уларда сут маҳсулотлари, колбасалар, сабзавотлар кўпайтирилди, ётоқхоналарда истиқомат қилаётганларга ҳар ойда гўшт ва шакар сотилиши йўлга қўйилди. Пештахталарда масаллиқлар, кулинария ва қандолатчилик маҳсулотлари кўпайди. Барча ошхона ва кафелар «Студентлар шаҳарчасининг умумий овқатланиш комбинати»га бирлашди. Ётоқхоналар ҳузурида қўшимча тўққизта буфет ва ошхоналар очилди, иккита тез хизмат кўрсатувчи кафе, оби нон цехи, нон маҳсулотлари билан савдо қилувчи магазин қурилди. Бундан ташқари «Райҳон» ва «Ёшлик» каби йирик ошхоналар ремонт қилинди, навбатчи магазин ва ошхоналарнинг иш вақти соат 23 га қадар узайтирилди.

Парҳезда бўлган студентлар ҳам унутилгани йўқ. Улар учун «Райҳон» ва «Ёшлик» ошхоналарида парҳез таомлар тайёрланмоқда. Қисман студентлар касаба союзи комитетлари маблағи ҳисобига Тошкент Давлат университетининг 1100, Тошкент политехника институтининг 2 минг нафар студентига овқатланишда имтиёзлар яратиб берилди.

Беш ой мобайнида Студентлар шаҳарчасидаги ошхона ва буфетларда ҳаммаси бўлиб 142 ускуна ўрнатилди, 343 минг сўмлик мебеллар, жиҳозлар, ошхона идишлари сотиб олинди.

Студентлар овқатларнинг сифати пастлиги, ошхона ва буфетлардаги таомларнинг бир хиллиги, кечки вақтларда овқатларнинг тури кам бўлиши ҳақида эътирозлар билдиришарди. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг савдо Бош бошқармаси ана шу камчиликларни тугатиш юзасидан чора-тадбирларни кўрмоқда. Жумладан, тажрибалари билан ўртоқлашиш мақсадида шаҳарнинг етакчи ошпаз ва пазандалари Студентлар шаҳарчасидаги ошхоналарга командировка қилинди. Ўқув муассасалари касаба союз комитетлари томонидан 45 та студентлар назорат группалари ташкил этилди. Улар барча савдо ва овқатланиш объектларига бириктириб қўйилган.

Студентлар маиший хизмат соҳасига жуда кўп эътирозлар билдиришган эди. Ана шу хизматни яхшилаш мақсадида икки сартарошхонада, прокат пунктида, кимёвий тозалаш корхонасида капитал ва ремонт ишлари бажарилди, эскирган ускуналар янгиланди. 93-ётоқхонада пойабзал ремонти, 16-трамвай айланадиган ерда соат ва микрокалькуляторлар ремонти устахоналари, 92-ётоқхонада кимёвий тозалаш корхонасининг қабул пункти очилди, «Ташгортрикотажбит»нинг тикувчилик-трикотаж буюмлари реализация қилинадиган иккита дўкони ишга тушди. 17-прокат пунктининг фонди 50 минг сўмлик буюмлар билан тўлдирилди. Бу, ана шу пунктда қўшимча 83 та телевизор, 25 та холодильник, 25 та магнитофон, тикув машиналари пайдо бўлди, деган гап. Тошкент Давлат университетининг 88-ётоқхонасида 19-китоб магазинининг филиали очилди. Студентлар шаҳарчасида саноат моллари ва ёзув қуролларининг сайёр ярмаркалари ҳам ўтказиладиган бўлиб қолди. Айни вақтда шуни тан олиш кераки, сартарошхоналардаги хизмат ўринлари сони, кимёвий тозалаш пунктларидаги ускуналар, прокат пунктидаги буюмлар бугунги эҳтиёжларнинг 40—50 фоизинигина қондиради. Ана шу муаммони маиший хизмат уйи ишга тушганидан кейингина тўла ҳал этиш мумкин. Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантириш программасига кўра маиший хизмат уйини қуриш 1990 йилнинг биринчи кварталида кўзда тутилган.

Ётоқхоналарнинг моддий базасини ривожлантиришга, студентларнинг уй-жой-маиший шароитларини яхшилашга кўпроқ эътибор бериладиган бўлиб қолди. Студентлар шаҳарчасини социал ривожлантириш планига мувофиқ Тошкент Давлат университетининг беш ётоқхонаси, политехника институтининг беш ётоқхонаси ремонт қилинди, уларда душхоналар, ҳожатхоналарнинг санитария-техника жиҳозлари қисман янгиланди, ошхоналардаги барча электр плиталари ремонт қилинди. Январь ойидан июнь ойига қадар капитал ремонт ишларига ҳаммаси бўлиб 387 минг сўм сарфланди. Бу ўтган йилги маблағдан икки баравар кўп. Ётоқхоналар 526 минг сўмлик қўшимча мебеллар, ускуналар, юмшоқ жиҳозлар билан таъминланди. Барча ремонт ишлари, ётоқхоналар учун ускуна ва жиҳозларни сотиб олиш олий ўқув юртлари томонидан 1989 йилга ажратилган деярлик барча фондлардан фойдаланиш йўли билан амалга оширилди. Шу муносабат билан ТошДУ ва ТошПИнинг қатор ётоқхоналарида ҳам жорий, ҳам капитал ремонт ишлари тугалланмай қолди. Ана шу масалаларни ҳал этиш учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Олий ўқув юртлари, ўрта махсус билим юртлари ва ҳунар-техника билим юртлари ётоқхоналари моддий базаси ҳамда уй-жой-маиший шароитларни яхшилашга доир тадбирларнинг комплекс плани тўғрисида» қарор қабул қилди. Мазкур планнинг амалга оширилиши янги ўқув йилига қадар аксарият ётоқхоналарни ремонтдан чиқариш имконини беради.

Студентлар шаҳарчасини янада ободонлаштириш учун нималар қилинди? Уч ой мобайнида олий ўқув юртларининг уч марта ялпи шанбалиги ўтказилди, 15 минг сўмликдан зиёд кўчатлар ва буталар ўтқазилди. Ётоқхоналарга туташ барча территориялар муайян студентлар коллективларига бириктириб қўйилган. Ахлат йиғиладиган ёпиқ иншоотлар қурилиши тугалланди. Территорияни суғориш учун икки чуқур қудуқ бурғуланди. 1 сентябрга қадар Студентлар шаҳарчасидаги турар жой зонасининг йўл ва йўлаклари, магистралларини асфальтлаш ва ремонт қилиш тугалланади.

Студент ва ўқувчиларга транспорт хизматини яхшилаш мақсадида 7 ва 16-трамвай маршрутларида вагонлар, 4 ва 8-троллейбус маршрутларида машиналар сони кўпайтирилди. 10, 28, 82, 34, 87-маршрутлардаги барча автобуслар кўп сиғимли автобуслар билан алмаштирилди. «Вокзал — Студентлар шаҳарчаси — «Олимпия» массиви» оралиғида қатновчи қўшимча троллейбус маршрути очилди. Тошкент Давлат университетига қарашли автобусларда студентларни университетнинг тарих факультети орқали экспресс равишда Инқилоб хиёбонига етказиб қўйиш ташкил этилди.

Шу билан бирга, мазкур чора-тадбирлар Студентлар шаҳарчаси аҳолисига мунтазам ва тўла хизмат кўрсатиш имконини бермайди. Мувофиқлаштириш кенгашининг мажлисларида 10, 28-маршрутдаги автобусларнинг тунги вақтдаги ҳаракат интервали 30—40 минутни ташкил этаётгани таъкидланди. Ана шу камчиликларни тугатиш мақсадида Студентлар шаҳарчасида транспорт воситалари ҳаракатини назорат қилувчи бирлашган диспетчерлик пунктини ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилинди.

Студентлар шаҳарчасида телефонлар тармоғи кенгайтира борилиб, беш ой мобайнида ётоқхоналарда қўшимча тўққизта шаҳарлараро телефон-автоматлар (бугунги кунда уларнинг жами сони 21 тага етди), 58 та шаҳар телефон-автоматлари (уларнинг сони 110 тага етди) ўрнатилди. Шаҳарлараро сўзлашув пунктининг иш вақти соат 20.00 дан 23.00 гача узайтирилди. Тошкент Давлат университетининг саккиз ётоқхонасида ва ТошПИнинг тўрт ётоқхонасида радиолаштириш ички симлари ремонт қилинди. Маҳаллий эшиттиришларни ташкил этиш учун 1.25 киловатт қувватга эга овоз кучайтиргич монтаж қилинди. 1 сентябрга қадар ТошДУнинг бош корпусида радиоузелни монтаж қилиш тугалланади, бу университетни радиолаштириш ягона системасини ташкил этиш имконини беради.

Студентларнинг ёзги имтиҳон сессияси ниҳоясига етди. Ҳадемай улар студент қурилиш отрядлари сафида қурилишларга, айримлари дам олгани тарқалиб кетишади. Аммо Студентлар шаҳарчасидаги ишлар давом эттирилади. Студентлар ҳаётига ҳеч нарса рахна солмаслиги учун янги ўқув йили бошланишига қадар барча камчиликларни тугатиш лозим. Студентлар шаҳарчасида ҳозир уларнинг ғамини еб талайгина ишлар олиб борилмоқда, аммо турмуш шароитларини яхшилаш ҳақида студентларнинг ўзи ҳам ўйлашлари керак. Боқимандалик кайфиятидаги талабалар ҳам бор. Улар ётоқхона атрофини ободонлаштириш ҳақида ғамхўрлик қилмайдилар, мебелларни синдириб, автоматлардаги телефон трубкаларини узиб кетишади. Ўзгалардан талаб қилибгина қолмай, студентларнинг ўзлари ҳам жон куйдиришса яхши бўларди.

Пировардида шуни таъкидламоқчиманки, Студентлар шаҳарчасида амалга оширилган ишлар студентларнинг яшаши ва ўқиши учун нормал маиший шароитларни яратиш йўлидаги дастлабки тадбирларгина холос. Ана шу долзарб масалаларни ҳал этиш билан бир қаторда олдинда мазкур регионни социал ривожлантириш юзасидан жиддий ишлар турибди, бу катта капитал маблағлар сарфланишини талаб қилувчи истиқболли масалалардир. Студентлар шаҳарчасида 5 минг ўринли стадион, сув ҳавзаси бўлган ўқув-спорт корпуси, ёшлар театри, типовой маиший хизмат уйи, гўзаллик салони, ходимлар ва студентларнинг фарзандлари учун болалар боғчаси, бир сменада 500 беморни қабул қила оладиган поликлиника, универсам магазини, комиссион, ёзув қуроллари билан савдо қилувчи магазинлар қурилиши ва ҳоказолар шулар жумласидандир.

Ш. АКБАРОВ,
Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг инструктори.

Шарҳчи сатрлари

Тарихгина эмас...

Келажакка хотиржамлик билан пешвоз чиқиш учун бугун биз ўтмишга ҳушёрлик билан муросасиз баҳо беришимиз керак. Будапештдаги газеталардан бирида баён этилган ана шу хулоса ҳозир Венгрияда кўп марталаб такрорланмоқда. Маълумки, 1956 йилдаги Октябрь воқеаларида иштирок этгани учун қатл қилинган Имре Надь ва унинг тўрт сафдоши ҳоки қайтадан кўмилиши муносабати билан июнь ойида бўлган воқеалар Венгрия жамиятини ўйга толдирди ва мунозаралар бўлди, юқоридаги хулоса шу муносабат билан алоҳида мазмун касб этади.

Будапештнинг марказий майдонларидан бирида бўлиб ўтган ана шу дафн маросими ижтимоий яраш, долзарб сиёсий ва иқтисодий вазифаларни тезроқ ҳал этиш мақсадида Венгрия жамиятининг барча кучларини бирлаштириш тадбири бўлиши лозим эди. Венгрия ҳукумати қатл этилган кишиларнинг оилалари илтимосини қондиришга ва марҳумларни одамларча кўмишга (улар ўз вақтида номаълум қабристонга дафн қилинган эди) қарор қилган экан, буни, аввало инсонпарварлик принциплари, Венгрия жамиятини жипслаштиришга интилиш тақозо этган эди.

Аммо Будапештдаги майдонда сўзга чиққан айрим нотиқларнинг фикри мавжуд қийинчиликларни бартараф этишда венгер халқига чин дилдан муваффақият тилаётган кишиларни ташвиш ва таҳликага солди. Гап шундаки, айрим кимсалар мотам маросимидан советларга қарши кайфиятларни авж олдириш, «ўзининг ҳарбий аралашуви билан халқ революциясини бостирган» Совет Иттифоқига қарши кўпол ҳуружлар қилиш учун фойдаланишга уриндилар. Айрим нотиқлар Венгрия территориясидан совет қўшинларининг дарҳол олиб чиқиб кетилишини, мамлакатнинг Варшава шартномаси ташкилотидан чиқишини талаб қилдилар. Бир кун илгари эса бир қанча ўзгача бирлашмаларнинг вакиллари Будапештдаги Совет элчихонаси биноси олдида намойиш ўтказдилар. Улар «Москвадан интервенция хавфи борлиги» хусусида сафсата сотдилар, олисни кўзлаб тузилган ўз режаларини амалга оширишда ғарбдан ёрдам ва мадад сўраб илтижо қилдилар.

Ҳозир И. Надни кўпинча «Венгрия жамиятини янгилаш»нинг, «миллий коммунизм»нинг маънавий отаси, мустақил миллий демократик йўлнинг рамзи деб атамоқдалар. ВХР прокуратураси ва олий судида И. Надь ва унинг тарафдорлари иши юзасидан суд мажлиси материалларини қайта кўриб чиқиш якунланмоқда. Бу кишилар юридик жиҳатдан оқланиши кутилмоқда.

Аммо, ҳар қалай И. Надь фаолиятига бир хил баҳо берилаётгани йўқ. Халқ Венгриясида у ер ислоҳотини ўтказди, деҳқончилик, ички ишлар министри бўлди. И. Надь 1953 йилда Венгрия меҳнат партияси (ВМП) марказий комитети сиёсий бюросининг аъзоси ва ВХР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари эди. Худди шу 1953 йилдан у ВХР Министрлар Советининг Раиси бўлди. 1955 йилда у марказий комитет составидан чиқарилди ва кейинчалик «ўнг оппортунистик оғмачилиги» учун партия сафидан ўчирилди.

1956 йилда у яна ҳукумат бошлиғи лавозимини эгаллаб турганида, яъни ўша йилги воқеалар чоғида И. Надь феълатворида иккиланишлар содир бўлди. Унинг ҳукумати мамлакатни бошқаришга қодир бўлмай қолди. ВСИП марказий комитетининг тарих масалалари махсус комиссиясининг яқинда эълон қилинган материаллари ҳам шундан далолат бериб турибди. Шу материалларда таъкидланишича, 1956 йилнинг октябрь ойида И. Надь ҳукумати воқеаларни назорат қилиш у ёқда турсин, ана шу воқеалар гирдобига тушиб қолди. Ўшанда Венгрия Варшава шартномаси ташкилотидан чиққанлиги эълон қилинди (парламент маъқулламаганлиги учун бу қарор қонуний кучга эга эмас эди). Бетарафлик эълон қилинди ва ёрдам сўраб БМТга мурожаат қилинди. 4 ноябрь куни Венгрияда гражданлар уруши чиқиб кетишининг олдини олиш мақсадида мамлакатга совет қўшинлари киритилди. И. Надь ўзининг яқин тарафдорлари билан биргаликда ЮСФРнинг Будапештдаги элчихонасига яширинди. Кейинчалик бутун группа Руминияга олиб кетилди ва озодликдан маҳрум этилди. 1957 йилнинг кўкламида группа иштирокчилари устидан тергов бошланди, суд бўлди, оқибатда қаттиқ ҳукм чиқарилди.

Шу йил 16 июнь куни Венгрия пойтахтидаги қаҳрамонлар майдонида содир бўлган воқеалар тафсилотига яна қайтмоқчимиз. Бу майдонга жаҳон матбуотининг жуда кўп вакиллари ҳам келишган эди. 1956 йилдаги миллий фожиа, мамлакатдаги ҳозирги иқтисодий ва сиёсий мураккабликлар учун жавобгарликни СССР зиммасига юклашга уринган айрим нотиқларнинг масъулиятсиз нутқлари Венгрия жамиятида қўллаб-қувватланмади.

ВСИП марказий комитетининг сал кейинроқ эълон қилинган резолюциясида партия Совет—Венгрия дўстлигига ўз садоқатини тасдиқлади. Резолюцияда қуйидагилар таъкидланади: ВСИП марказий комитети мамлакат манфаатларига зид бўлган советларга қарши қарашларни, шунингдек тарихий адолатни тиклаш юзасидан кечаётган миллий жараёндан миллий яраш руҳига сира-сира мос тушмайдиган мақсадларга эришиш учун фойдаланишга уринишларни қатъият билан қоралайди. Венгрия социалистик ишчи партияси Венгриядаги янгиланиш жараёнини ҳам мустаҳкамлайдиган Совет Иттифоқидаги ислоҳотларни қўллаб-қувватлайди. ВСИП марказий комитетининг фикрича, деб таъкидланади ҳужжатда, Венгрия ҳозирги халқаро шароитда қуролли кучлар ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш, айни пайтда ҳарбий блокларни тарқатиб юбориш манфаатларини кўзлаб, Варшава шартномаси ташкилотининг аъзоси сифатида ҳаракат қилиши зарур.

Экстремистик шиорларни эълон қилаётган ва Совет—Венгрия дўстлигини бадном этишга ҳаракат қилаётган кимсалар мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантириш йўлларини белгилаб беришаётгани йўқ. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи ҳам, Венгрия ҳам кенг кўламдаги социал-иқтисодий ўзгаришлар, сиёсий ўзгаришлар йўлига кирдилар. Иккала мамлакат халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликнинг бой тажрибаси ана шу режаларни амалга оширишнинг гарови бўлиши лозим.

Александр КУЗЬМИН.
(ТАСС).
Будапешт—Москва.

Зарбдор қурилишлар
«Оқшом» назоратида

Қувватлар қачон ишга тушади?

Тошкент чинни заводида ўтган беш ойда планда белгиланганидан 300 минг сўм кўп фойда олинди. 1988 йил давомида эса бу рақам 150 минг сўмни ташкил этганди, холос. Меҳнат унумдорлиги оширилиши ҳисобига маҳсулот тайёрлаш кўлами ортиб бормоқда. Ўтган йилдагига нисбатан 5 миллион дона кўп чинни буюмлари ишлаб чиқариш планлаштирилган. Умуман кейинги йилларда корхонада маҳсулот тайёрлаш ошиб боряпти. Йил охиригача чинни буюмлар ишлаб чиқаришни икки баробар ошириш кўзда тутилган.

Хўжалик ҳисобида ишлаш завод учун янги-янги имкониятлар қидириб топиш ва ундан самарали фойдаланишни тақозо этяпти. Корхонада ана шунга эришиляпти ҳам. Чинни тайёрлаш анча нозик иш. Хом ашё ҳолидан тайёр бўлгунга қадар маҳсулотнинг кўп қисми бракка чиқади. Илгари бу миқдор 23 процентни ташкил этарди. Ҳозир эса 17,5 процентга тушди. Ишга масъулият билан ёндошиш кўпчиликнинг ва ўзининг меҳнатини қадрлаш асосий шиорга айланган. Яна бир тадбиркорлик завод учун яхши самара беряпти. Чинни тайёрланадиган лой ачитқисининг уч процентини чиқинди ва брак маҳсулотлар ташкил этарди. Мутахассислар бу миқдорни олти процентга оширишни таклиф этишди. Эндиликда бу усул қўлланилиши билан чиқиндига чиқадиган маҳсулот ҳажми камайди. Ўтган йилнинг ўзида 58 минг сўм иқтисод қилинди. Бироқ ташлаб юбориладиган чиқиндилар беҳуда кетарди. Завод рационализаторлари яна бир хайрли иш қилдилар. Чиқиндилардан плиталар тайёрлаш йўлга қўйилди. Қурилиш материали деворларга қоплаш учун ишлатилади. Ҳозиргача беш минг дона плита тайёрланиб, корхона эҳтиёжи учун ишлатиляпти. Келгусида бу маҳсулот кўламини ошириш ва савдо тармоқларига чиқариш кўзда тутилган.

Заводда инсон омилига эътибор кучайтирилди. Ишчиларнинг меҳнат қилиши ва дам олиши учун қулай шароитлар яратилди.

Шу йил март ойидан бошлаб бепул нонушта ташкил этилди. Дастурхонга иссиқ чой, кофе, булочка, колбаса тортилади. Заводда узлуксиз 25 йил ишлаган эркаклар ва 20 йил ишлаган аёлларга корхона ҳисобидан чинни буюмлари йиғмаси тақдим этилади. Пенсияга чиққан кишиларга бир ойлик маоши миқдорида мукофот берилади.

Тошкент районидаги С. Раҳимов номли колхоз билан тузилган шартномага биноан сабзавот дўконига сархил бодринг, карам, редиска ва ошкўклар етказиб беріляпти. Айни пайтда завод ишчилари хўжаликда иссиқхона қуряптилар. Шунингдек, ишчилар сут маҳсулотлари сотиб олиш учун бошқа дўконларга бориб овора бўлишмайди. Ҳафтанинг маълум кунларида Тошкент сут маҳсулотлари комбинатидан қаймоқ, сузма, қатиқ кабилар етказиб беріляпти. Чиннисозлар эса комбинат ишчиларига пландан ташқари ишлаб чиқарилган буюмлардан юборадилар. Корхона маъмурияти Тошкент гўшт комбинати билан ҳам шартнома тузишга ҳаракат қилишяпти.

— Беш йиллик охирига бориб заводимизда йилига 60 миллион дона чинни буюмлари ишлаб чиқариш планлаштирилган, — деди завод директори Ф. Раҳматуллаев. — Янги иккита навбат тўлиқ ишга тушгач, ана шу миқдорга эришиш мумкин бўлади. «Ташгорстрой»нинг 12-тресті қурувчилари бунёд этаётган заводнинг янги цехлари шу йил охирида тўлиқ тугалланиши ва маҳсулот ишлаб чиқариши керак. Янги цехлар битиши билан аҳоли кўплаб талаб этадиган чойнак ва тақсимчалар тайёрлаш 3—4 баробар кўпаяди. Янги ишлаб чиқариш участкаларида чет эл ва совет корхоналарида тайёрланган замонавий автомат ва ярим автомат дастгоҳлар ўрнатилади.

Режалар аниқ, ҳаракатлар зўр. Бироқ янги қувватлар қачон ишга тушади, чинни буюмлар қачон кўпаяди? Бу саволга қурувчилар жавоб беришлари керак. Чунки ҳамма умид улардан. Қурилиш қанча тез тугаб, цехлар ишга тушса шунча тез маҳсулот ишлаб чиқарилади. Бироқ қурилишнинг ҳозирги аҳволи бу йил охиригача янги цехларнинг ишга тушишига кафолат беролмайди. Ўтган беш ойда қурилиш-монтаж ишлари бажариш плани 80 процентда қолди. Графикдан ортда қолиняпти. Планда белгиланганидан ярим миллион сўмлик кам иш бажарилган. Иш фронти оз эмас, бироқ ишчи кучи кам. Ҳатто икки сменада ишлаш ҳам мумкин. Лекин 12-қурилиш тресті (бошлиғи Т. О. Зокиров) ишчилари турли баҳоналар билан ишни орқага чўзишяпти.

Завод маъмурияти ишни олдиндан пухталаштириб 500 нафар мутахассис ишчилар тайёрлашди. Улар келгуси ойда билим юртини тугаллайдилар.

Шунингдек, янги машина — дастгоҳларни ўзлаштириш учун Болтиқбўйи ва РСФСРнинг бир қатор шаҳарларидаги чинни заводларига мутахассис кадрлар, ишчилар юборилди. Ишчи кучи тайёр, бироқ иш жойи тайёр эмас.

С. ШАМСИДДИНОВ,
«Тошкент оқшоми» мухбири.

Набира опа Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг кенг истеъмол буюмлари цехида ишлайди. Бу ерда асосан бошқа цехлардан тушган турли хил чиқинди материаллардан маҳсулотлар тайёрланади. Н. Орипова бу борада кўнгилдагидек ютуқларни қўлга киритмоқда.

Ҳ. Мирзакаримов сурати.

Тўла хўжалик ҳисоби: муаммо ва ечимлар

Имконият ижарада бўлгач

✦ Ип-йигирув фабрикаси бугунги кунда Тошкент тўқимачилик комбинатини орқага тортиб келаётгани сир эмас. Йилнинг бошидан буён биргина ип фабрикаси 13 миллион дона ғалтак ип етказиб бермади. Кўриб турибсизки, оз эмас, кўп эмас, 13 миллион. Бу ерда ниманидир янгилаш лозимга ўхшайди. Ҳатто хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаш ҳам фабрикани қолоқлик ботқоғидан чиқара олмади. Демак, қандайдир йўлни излаб топиш керак. Бу ерда корхона раҳбарлари фабрикани ижара пудратига ўтказишга қарор қилишди.

Фабрика директори, бош ижарачи Жорж Васильевич Есауленко билан учрашиб, режаларини сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Фабрика ижарага қачон ўтади ва унга қандай тайёргарлик кўрилаяпти?

— Аниқ вақтини айтолмайман. Тахминан бир ойдан кейин ижарада ишласак керак, деб ўйлайман.

Шу вақт ичида анчагина юмушни амалга ошириш керак. Ижара — бу аввало сифат ва тежамкорликдир. Корхона томонидан ажратилган ҳамма нарсага — бинога, ускуналар, сув, электр энергиясига пул тўлаш керак.

Шундай қилиш керакки, корхона томонидан ажратилган маблағни тўлашга ҳам, ишчиларга маош ва мукофотга ҳам эришиш лозим.

— Бундан хулоса, демак ишлаб топилган маблағ аввало ишлаб чиқарилган маҳсулот сифатига боғлиқ экан-да?

— Ҳамма гап шунда-да! Менимча, ишни қайтадан ташкил этиш керак. Аввало штатларни қисқартириш керак. Бошқармамизда 100 киши бор. Бу кўп эмасмикин? Шундан 70—75 нафарини қолдирсак ҳам фабрикада иш бир маромда кетаверади. Уларга тўланаётган минг-минг сўмлаб маблағ эса ишчилар чўнтагига тушади. Бу фақат бошқарувгагина эмас, балки ёрдамчи хўжаликларга ҳам таааллуқли. Бу яна 15—20 минг сўмни тежашга олиб келади.

— Қисқартириш ҳозирги кунда энг оғир масала бўлиб турибди. Айниқса корхонада бир неча йил ишлаган ветеранларнинг кетгиси келмайди...

— Биз бунинг чорасини ҳам топганмиз. Уларни техникани бошқаришга қўямиз. Рози бўлишмаса, бошқа иш ахтараверишсин. Бизга ҳақиқий ишловчилар керак. Бекорга маблағ совурмаслик учун ортиқча ишчи ушламаймиз. Бу кони фойда. Бизда ҳозир битта ишчи қиладиган ишни ўнта киши қилади. Ижара пудратининг яхши хусусиятларидан яна бири бу — темир интизом ва ташкилотчиликдир. Шундай бўлгач, ҳамма аҳил ва виждонан ишлаши, барча топшириқни вақтида бажариши керак.

— Мен ишчилар билан суҳбатлашдим. Лекин кўпларининг ижара пудратига ишончи йўқ. Сиз буни қандай шарҳлайсиз?

— Бу менга сир эмас. Ҳақиқатан ҳам кўп ишчилар ҳали эскича тушунча билан яшашмоқда. Улар наздида гўё план шу пайтгача бажарилмаган ва бундан кейин ҳам бажарилмайди. Ўша план-топшириқнинг бажарилиши ишчиларнинг ўзларига боғлиқ-ку. Пул ҳам чегаралаб қўйилмаган. Ишлადингми, марҳамат, ҳақингни ол! Керак бўлса, ҳисобчилар пулни иш жойингда тарқатади. Фақат ишлаш, ишлаш ва яна ишлаш керак! Ойига 400—500 сўм маош олиш бу табиий нарса. Имоним комилки, одамлар буни тушуниб етишади.

— Жорж Васильевич, бошқарувчилар танлаб олиняптими?

— Шундай цех, участка раҳбарлари борки, улар ижаранинг муваффақиятига ҳозирча ишонишмаяпти, иккиланишяпти. Кимдир ижара пудратида ишлашни умуман хоҳламас. Уларнинг ўрнига бошқасини олиш керак. Бунда номзод иқтисод масалаларини аъло даражада тушунадиган, ташкилотчилик қобилиятини ўзида мужассамлаштирган киши бўлмоғи керак.

— Охирги савол: шартнома қанча муддатга тузилди?

— Шартнома уч йилга мўлжалланган. Ижара пудратининг муваффақиятига ишонаман. Чунки фақат угина фабрикани қолоқликдан чиқаради.

И. ШОКИРОВ.

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистонда

● Учорол (Толдиқўрғон области). Олакўл районидаги хўжаликларнинг бориш қийин бўлган тоғ яйловларида боқилаётган отарлар ва уюрлар йўли анча қисқарди. Ана шу яйловлардан асосан «Учорол» совхози фойдаланади. Хўжаликнинг механизациялашган отряди 30 километрлик йўл чиқарди. Айрим жойларда йўл денгиз сатҳидан уч минг метр баландликка кўтарилади. Ана шу йўл қурилгач, Олакўлдаги барча мавсумий яйловларни область автомобиль йўллари тармоғига улаш тугалланди. Районни иқтисодий ва социал жиҳатдан ривожлантиришнинг бу муҳим вазифасини ҳал қилишга табиий яйловлари 200 километрдан ортиқ масофага чўзилган совхозларнинг куч-ғайратларини ва маблағларини бирлаштириш ёрдам берди.

● Ашхобод. Туркманистон ССР давлат статистика комитети ҳузурида тузилган «Қидирув» кооперативи республика аҳолисининг Қора денгиз шифохоналарида ёзда дам олишини ташкил этишни ўз зиммасига олди. Кооператив Гагра шаҳар кооператорлари билан шартнома тузди, гаграликлар дам олувчиларни қабул қилиш ва жойлаштиришни мажбуриятини олдилар. Хизмат оддий йўлланма нархидан бироз қимматроқ — отпускага чиққан кишилар 142 сўм эвазига уй-жой, уч маҳал овқат билан таъминланадилар, шу ҳисобдан экскурсияга борадилар. Улуғ Ватан уруши ветеранлари ва байналминалчи - жангчиларга буни 25 процент арзонлаштириш кўзда тутилган.

● Тоғли қўрғон. Райондаги медицина комплексини реконструкциялаш режадагидан илгарироқ бошланди, ушбу комплекс Жунгар Олатовнинг шимолий этакларида жойлашган қишлоқлар ва овуллар аҳолисига хизмат қилади. Депутатлар тузган «Сиҳат-саломатлик» фонди туфайли реконструкцияни барвақт бошлашга муваффақ бўлинди. Район халқ депутатларининг ташаббуси билан меҳнат коллективлари ўз фойдаларидан қишлоқлардаги мавжуд даволаш-профилактика муассасалари ремонти учун ва ана шундай муассасаларнинг янгисини қуриш учун маблағ ажратмоқдалар.

● Душанбе. Шарқнинг машҳур маърифатпарвари Абдураҳмон Жомийнинг «Маржон орасидаги марварид» шеърлар китоби босмадан чиқиши билан дарҳол қўлма-қўл бўлиб кетди. Республиканинг «Адиб» нашриёти шоир, файласуф ва мусиқашунос туғилган кунининг 575 йиллиги муносабати билан ана шу ўлмас асарни нашр этган эди. Ўз асарларида халқлар ўртасидаги дўстликни мадҳ этган, ёвузлик, зўравонлик ва ўзаро урушларни қоралаган буюк инсонпарварнинг бадиий ва фалсафий меросига қизиқиш сира сўнмаган. Тожикистон Фанлар академиясида Жомийнинг шеърияти ва илмий рисолаларидан ташкил топадиган 8 томлик нашр устидаги иш ниҳоясига етди.

(ТАСС мухбирларининг хабарларидан).

ЧССРда атроф-муҳитни муҳофаза қилишга катта эътибор берилмоқда. Бу ўз самарасини бераяпти. Жумладан, мутахассислар ўрмонларга, ўтлоқларга ва тоғларга қачонлардир ана шу ерни тарк этган паррандалар аста-секин қайтиб келаётганини қайд этишяпти. Қушшунос олимлар ва ўрмон хўжаликларининг ходимлари куч-ғайрати туфайли деярлик қирилиб кетган қушларнинг айрим турларини сақлаб қолишга муваффақ бўлинди. Олимлар кўпгина паррандаларнинг тўпланадиган жойлари ва кўчиб ўтиш йўлларини доимий назорат остига олишган. Сассиқпопишак, бургут, калхат ва бошқа қушларга алоҳида эътибор берилмоқда.

СУРАТДА: Чехословакия Фанлар академиясининг олимлари Жанубий Чехияда қирғовулларнинг кўчиш йўлларини кузатишяпти. ЧТК—ТАСС сурати.

Донобува даврасида

Бу кимнинг қабри эди?

ЗОКИРЖОН икки ўғли билан бозорга тушди. У гул кўчатлари ва уруғлари харид қилиб фақат онажониси севадиган номозшом гулнинг нопармон ранглисидан қидириб, таниш сотувчига мурожаат қилди. Афсус, йўқ экан.

Қабристонга келишганида қуёшнинг заррин нурлари қалин дарахтлар орасидан сизиб она қабрига танга-танга нур сочиб турарди.

У ўзича пичирлаб олди-да, кўз ёшларини артиб, болалари билан бирга ишга киришиб кетди.

Она — буюк инсон... Ҳаётлигида ҳам, оламдан кўз юмгандан кейин ҳам биз унинг сиймоси, руҳи билан тетикмиз. Ахир, фарзандни 9 ой авайлаб кўксида олиб юради. Ўлим билан юзма-юз олишувдан сўнг оламга келган чақалоқни то вояга етгунча унинг ҳар хил инжиқликларига дош беради. Биз учун табаррук шундай инсон мана бугун бир уюм тупроққа айланди.

Зокиржон ҳар ҳафта фарзандлари билан келиб соатлаб онасининг мозорини тозалайди, гулларни парвариш қилади. Буни кўрган ҳар бир киши отангга раҳмат, ўғлим дейди. Қани энди ҳамма Зокиржондай бўлса...

Мажид исмли киши оламдан ўтди. Ундан уч ўғил қолди. Фарзандларининг ҳаммаси ҳозир топармон-тутармон, ўзига тўқ. Лекин ота вафотига мана уч йил бўлибдики, бирортаси бориб қабрга тош қўйиш уёқда турсин, ҳатто бегона ўтлардан тозалашни ҳам хаёлига келтирмабди. Катта ўғли менга отам уй-жой қуриб бермади, ўзим ишлаб оила қурдим, фарзандли бўлдим, шунинг учун укаларим ҳайкал ўрнатишсин, деб ҳатто тирик онасидан ҳам хабар олмайди, икки ука эса ака изидан бормоқда. Улар ота қабрини қаердалигини билишмайди ҳам.

Сағбон кўчасидаги қабристонда бўлдим. Атроф дарахтзор, турли хил лавҳалар қўйилган, қабрлар марҳумларга бўлган ҳурмат белгиси сифатида турфа гуллар оғушида. Бироқ қаровсиз, ўт босиб, нураб ётган қабрлар ҳам бор. Яна шуниси ёмонки қабристон ёнида қайсидир қурилиш ташкилотининг қоришма бетон тайёрлаш узели бўлиб, унинг деворлари йиқилиб, остида қабрлар қолиб кетган. Атрофни супуриб-сидириб юрган Йўлдош исмли кексадан сўрадим.

— Бу ерда эгасиз қабрлар кўпми?

— Э, — деди кекса кўз ёшларини артиб, — эгасиз қабрнинг ўзи йўқ, фақат қаровсизлари кўп, ота-онани нокас фарзандлар унутиб қўйишган. Мана, бу қабрларда табаррук одамлар ётишибди. Улар тириклигида фарзандларини пенсиялари ҳисобига вояга етказишди, ўқитишди. Ота-она қазо қилгач, улардан қолган уй-жой сотилди, ота-она чироғи ўчирилди.

— Уларнинг исм-фамилияларини билмайсизми?

— Нега билмайин? Аммо улар номини бу гал айтмайлик-чи, ажабмас инсофга келиб қолишса. Ана, отасининг қабрини ўт босиб кетган. Ёмғир сувлари йиғилиб қабр чўккан, ҳатто номер ёзилган бетон тахта ҳам ичига тушиб кетибди.

Инсонларнинг сўнгги маскани бўлган бу ердан кўзларимда ёш билан ранжиб чиқдим...

«Тешик қопқоқ» қабристонида бироз кўнглим кўтарилди. Атроф кўм-кўк. Аслида қабристон тирик одам маъюс кириб, маъюс чиқадиган жой. Афсуски, қаровсиз қабрлар бу ерда ҳам анчагина бор экан. Шу атрофда имиллаб юрган кекса бир киши ўт босган қабрларга ишора қилиб деди:

— Марҳумлардан бирининг ўғли қайсидир олий ўқув юртида катта ўқитувчи, тагида «Волга» машинаси бор, уйи эса оқ саройнинг ўзгинаси. Ота қабрини, мана, кўриб турибсиз. Иккинчи марҳум шифокор эди. Одамлар, «фарзандлари унга гавра тошидан ҳайкал ўрнатса керак», деб ўйлашган эди. Чунки ота беш ўғлига бешта машина олиб берди, олий маълумотли, уй-жойли қилди. Ўғли — милиция ходими ҳар йили ота вафот этган куни падари «ҳурмат»и учун маҳаллага ош беради. Қолган фарзандлари ҳам шундай қилишади. Аммо улар қабристонга келиб отани зиёрат қилишга вақт тополмас эмишлар...

Шаҳримиздаги «Дўмбробод», «Минор», «Аллон» каби қабристонларда ҳам қаровсиз қабрлар кўп. Тошмеҳрларнинг исм-фамилияларини тилга олишдан жиркандим.

Донобувага Ш. САДИРОВ ва Д МУРОДОВ ҳамроҳ бўлишди.

Келин келди!

Суратkaш Т. Каримов лавҳаси.

Турмуш чорраҳаларида

Эшик қолиб тешикдан

Ҳурматли редакция, биз Киров районига қарашли «Обод» маҳалласида истиқомат қиламиз. Гап шундаки, маҳалламиз территориясида каттагина автобаза жойлашган. Кейинги вақтларда унинг шофёрлари асосий дарвоза қолиб автобазанинг орқа томонида жойлашган Наманган кўчасига олиб чиқувчи тешикдан машиналарини «учириб» олиб чиқишади. Ваҳоланки, бу кўчада тўртта боғча, иккита мактаб жойлашган. Бу муассасаларга минглаб болалар қатнайди. Бу ҳақда биз бир неча бор автобаза бошлиқларини ва район автоинспекцияси ходимларини огоҳлантирдик. Улар ҳамон бизга берган ваъдаларини бажармай келишади. Ахир нега шофёрлар асосий дарвозадан юришмайди? Бунинг бирор сабаби борми? Шуни бизга аниқлаб беришингизни илтимос қиламиз. Чунки, биз ҳам бошқалардек болаларимизни мактаб ва боғчага тинч бориб келишларини хоҳлаймиз.

Маҳалла активлари номидан

О. ҚОДИРОВА.

Тоживой тажанг шаҳар кезади

Қоч, олабўжи келаяпти!

ОКТЯБРЬ районидаги янги массив Шомаҳмудов кўчасининг юқори қисмида қад ростлаяпти. Мана эшитинг. Зарур бир иш билан Ҳабибулло исмли ошнамни излаб кечаси шу массивга келувдим. Адреси маълум, бироқ чироқ йўқлигидан уй номерини излаб тополмадим. Туртиниб-суртиниб орқага қайтдим. Шу пайт қаршимдан кимдир:

— Қоч, олабўжи келяпти! —деб бақирса бўладими, юрагим шув этиб кетди. Ёшгина бир бола қўрққанидан йиғлаб, ўзини ичкарига урди.

— Ҳой, бу нима қилиқ? — дея қоронғилик оғушига қараб бақирдим. У ердан ўша танишим Ҳабибулло чиқиб келди.

— Тажанглигингиз тутмасин Тоживой ака, — деди ошнам кулиб, — ўғлим сизни кўриб ҳазиллашди, акамлар бу зимистондан чўчиб массив ҳақида шаҳар электр корхонаси раҳбарларига зора етказсалар, деган умид билан шу қилиқни қилди.

— Ҳм... —дедим энсам қотиб.— Хўш, йўл бўлсин, Ҳабибулло ака?

— Келинларим, қизларим кечки сменада, ҳозир ишдан қайтишади, анча наридаги ёруғ кўчада уларни кутиб олиб, уйга бошлаб келаман. Бу ерларда аёллар тугул, мана сиздай шерюрак одамнинг ҳам бошидан ҳуши учай, деди...

Массивдагиларга қийин экан. Электр идорасига бориб бир чангитмасам бўлмайдиганга ўхшайди. Вей, қачон бу боқибеғамлардан қутуламиз-а?

Оғзингизни юминг, пашша...

ҚИЗИЛ ҚЎШИН кўчасининг Себзор массивига туташ қисмидаги майдонча ахлатхонага айланиб қолган экан, қаранг-а, билмай ўша ердан ўтганимдан буён уст-бошимдаги «антиқа» ҳиддан қутулолмай доғдаман. Мен-ку энди бу кўчага бош суқмасман, аммо шу ердаги кўпқаватли бинода яшовчиларга, билим юрти ва мактаб талабаларига, Ҳасанбой маҳалласи аҳолисига жабр.

Собир Раҳимов районига қарашли Мехбаза ходимлари бу ердаги «манзара»га маҳлиё бўлиб юравермасдан одамларни ҳам ўйлашлари керак-ку. Лоақал бирор тахтачага «Бу ердан ўтганда оғзингизни юминг, пашша...» деб ёзиб қўйишса, асакаси кетармиди? Эҳ, шуниям тушунмайдиган нотавонларей!

Кекса қарғиши ёмон...

КИРОВ район ижроқўми раҳбарларининг қулоқларига астагина шипшитмоқчиман: ҳой, отахон-онахонлар қарғишига қолаяпсизлар, эсингиздан чиқмасин, халқимиз «Ёшларники — дўқ, кекса қарғиши — ўқ» деб бежиз айтмаган, агар мўлжалга тегса, йиқитади. Ана ўшанда Уста Ширин, полковник Хўжаев, М. Турғунбоева каби кўчалардаги бекатларда ўриндиқлар йўқ, нуронийлар қийналишаяпти, дейман. Чиндан ҳам 7, 10-троллейбуслар, 18, 48, 56, 175-автобусларнинг Янгиариқ, Боқча, Жомий, Партсъезд бекатларида кексаларимиз ҳассага таяниб узоқ туриб қолишаяпти.

Бе, енгил машиналарга кўникиб қолган лоқайдлар бекатларда сарғайиб типпа-тик туриб транспорт кутиш азобини қаёқдан ҳам билардилар, дейсиз.

Боғ кимга хизмат қиляпти?

ЧИННИ ЗАВОДИ ишчилари Сағбон кўчасида ажойиб боғ яратишибди, деб эшитгандим. Ёзнинг жазирама кунларида соя-салқин боғда дам олишга нима етсин! Яхшилаб ҳордиқ чиқарай, деб ўша томонга ўтдим. Боғ эшигининг тепасига «Чиннобод» деб ёзиб қўйилибди. Маза қиладиган бўлдим, деб ичкари кирдиму, ҳайратдан тошдай қотиб қолибман. Боғда дам олиб, чақчақлашиб ўтирган бирор кимса йўқ. У ер бу ердаги ўриндиқ, болалар сирпанчиғини ҳисобга олмаса боғ дейишга ҳам тил айланмайди. Икки от, бир эшак ва беш-олтита қўй ўтлаб юрибди.

Ҳой, барака топгурлар, боғ ўзи кимга хизмат қилаяпти?

Тоживой акага А. НАБИХЎЖАЕВ ва С. ШАМСИДДИНОВлар ҳамроҳ бўлишди.

Кулги—хушчақчақлар мулки

Вой-дод!

(ХАЁЛПАРАСТ ҲИКОЯСИ)

ҲАММАСИГА ўша деҳқонбува айбдор. Помидор экди — селитра берди, пиёз ундирди — селитра билан дорилади, қовун-тарвуз пиширди — ўғити селитра бўлди. Ҳатто ҳар бир дони бошмалдоқдай келадиган буғдой ҳам селитрада семиртирилди. Оқибатда бу бадан тушмагур, сигарета чекмаса туролмайдиган кашандадай селитраси бўлмаган нонни ҳам ҳазм қилишдан бош товлаяпти.

Ишонмаяпсизми? Мана, ҳозир ўзимизнинг хашаки ўғитда ўстирилган бодрингни истеъмол қиламан. Қулоғингизни қорнимга тутинг: ичакларим безовталаниб, ошқозоним исён кўтаради-да, момақалдироқдай гумбурлай бошлайди. Нима? Жим турибди, дейсизми? Нега энди? Эҳ-ҳа, тушундим. Чўлқувар дўстимга раҳмат, икки дона бодрингни атайлаб ўша юборувди.

Вой-додей. Тағин ишонмайман, дейдия бу одам! Бўпти. Кеча «Олой» бозоридан кеннойингиз келтирган помидордан бир чимдим ейман. Мана! Хўш, қалай? Гумбурлаяпти, дейсизми? Айтмадимми? Ана шунақа, дўстим. Энди ишонгандирсиз? Ҳозир селитрали қовун-тарвуз, бақлажонлар анқонинг уруғи бўлиб қолди.

Менга қаранг, таваккалига «Эски Жўва»даги бозордан бир излаб кўрмаймизми? Зора бахтимизга лоақал уруғи селитра ялаган битта-яримта ҳандалак учраб қолса. А? Кетдикми?

Қани, машинага марҳамат... Шу десангиз, кеча Хоразмга мактуб йўлладим. Бир пайтлари уёқларда эгатларга селитрани қоплаб эмас, тонналаб тўкишарди. Оҳ-оҳ, ўша кунларни эсласам ҳаприқиб кетаман. Ҳар гурваклар бўлардики, икки киши аранг кўтарардик. Шаббоз бешак, олаҳамма, хитойи қовунларни айтмайсизми? Семизлигидан тарозининг белини синдирворарди. Зап селитрали замонлар эди-да. Эндичи? Кичик бўлсину, тотли-чучук бўлсин, деб селитрани полизнинг яқинига ҳам йўлатишмайди. Ҳой, деҳқонбува, ошқозон буёқда Хўжакўсанинг эски тегирмонидай гумбурлаб тургандан кейин дориланмаган ўша асал қовунингизни бошимга ураманми?..

Э, қаранг-а, гап билан овора бўлиб бозорга ҳам етиб келибмиз. Юринг-юринг, полиз маҳсулотлари растасига ўтайлик.

— Қани, ука, селитрали қовунингиздан тортинг...

— Нима? Ҳозир дорига ҳам топилмайди уналари.

— Сизда ҳам йўқми?

— Йўқ!

— Сиздачи?

— Қайси замонда яшаётганлигингизни биласизми ўзи, амаки? Шундай тилими тил ёрадиган ширин қовунларимизни сувқовоққа айлантиришнинг не ҳожати бор? Боринг, афти бужмайган ҳув анави кампирда иримига топилиб қолса, ажабмас.

— Ҳой, болам, келинг. Мана, бизда бор. Кўрмаяпсизми, ҳар тарвузим ўртамиёна тандирдай...

— Килоси неча пул?

— Ўн сўлкавой.

— Э, ростга ўхшайди. Қани, тотиб кўрайчи... Тфу! Шакар сепганмисиз? Мунча ширин-а? Йў-ўқ, бу ҳам гўнгда пиширилган.

— Ҳи-ҳи-ҳи, сизни алдай олмадим. Мастон бўлмай ўлай. Лекин, рост гапим, изламай қўяқолинг, овора бўласиз...

—А? Вой-дод, наҳотки, шундай шаҳри азимда селитра еган бирорта қовун-тарвуз топилмаса? Ошқозон тағин гумбурласа нима қиламан???

Абдулла НУРБЕК.

Маҳалладош

ГАЗЕТА ТАШКЕНТСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА ПО КООРДИНАЦИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАХАЛЛЯ.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 32-уй. Телефон: 32-54-15.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Ҳошимжон АЛИМОВ, Рашидхўжа АҲМЕДОВ, Шуҳрат ЁҚУБОВ, Хурсанд МЕЛИҚУЛОВ, Абдуфаттоҳ НАБИХЎЖАЕВ, Абдулла НУРИМОВ, Олимжон ОРТИҚОВ, Шукур ТЕМУРОВ, Қодир ФОЗИЛХЎЖАЕВ.

ТОШКЕНТ ШАҲАР МАҲАЛЛАЛАР ИШИНИ МУВОФИҚЛАШТИРИШ КЕНГАШИНИНГ ГАЗЕТАСИ.
Ҳар ойда икки марта чиқади.
«Тошкент оқшоми» нашри.

Маҳалладош

№ 2.
Июль. 1989 йил.

Долзарб мавзу

Нуфуз

ИНСОН қалби турли оқимдаги ҳиссиётларга тўла сирли бир хазинадир. Киши қувончдан ҳаприқиб кетади, шундай пайтларда шодлигингга кимнидир шерик қилишни, унинг ҳам сен билан бирга суюнишини хоҳлайсан. Бу, яхши инсонларга хос энг гўзал хислатдир. Баъзан кимдандир ранжиб, юрак ўкинч юкини кўтаролмай қоласан. Табиийки, бу дардни дуч келган одам билан баҳам кўролмайсан, ийманасан, андиша қиласан, уяласан. Беихтиёр сенга сирдош кимсага — ота-онага, умр йўлдошингга, дугонанг ёки яқин дўстингга кўнглингдаги ғам-ғуссангни тўкиб солиб, дилингни анча бўшатиб оласан.

Хўш, энг яқин одамингдан алам ўтсачи? Бундай пайтларда даставвал кўз ёшларингни артиб маҳалла комитетининг доно ҳакамларига рўбарў бўласан. Ана ўшанда комитетнинг неларга қодир эканлиги маълум бўлиб қолади: бузилиш арафасида турган оилалар қайта тикланади, тартиббузарлар дашном остида тўғри йўлга тушиб кетади. Ўлим туфайли бошингга тушган ташвиш ҳам маҳалладошлар хайрихоҳлиги билан енгилгина кўчади. Тўй-ҳашамлар эса яна маҳалла фаоллари раҳнамолиги ва кўмагида худди ўзингиз кутгандай жозибали ўтади.

Менинг тушунчамда инсон қувонч ва ташвишларга ҳар куни дуч келаётгани, ана шу ҳаёт оқимида холисона сарбонлик қилаётгани учун ҳам маҳалла комитетларининг обрўси кундан кунга юксалиб бораяпти. Ҳувайдо маҳалласига Нишон ака Асадов бошчилик қилади. Моҳир ташкилотчи раис ўндан ортиқ миллат вакилларидан ташкил топган маҳалла аҳлининг эътиборли отахони, доно маслаҳатгўйидир. У ёки бу ташвиш билан келган кишилардан бирортаси ҳам Нишон ака ҳузуридан кўнгли тўлмай чиққан эмас. Бунинг сабаби нимада?

Гап шундаки, Нишон акада расмиятчилик йўқ. Баъзи бировларга ўхшаб, идорага боринг демайди, ҳатто уйига келган кишиларни ҳам худди азиз меҳмондай хонанинг тўрига ўтказиб, дастурхон устида суҳбатлашади, ҳожатини осонгина ҳал қилиб қўяқолади. Бундан ташқари маҳалла етакчиси ниҳоятда холис, сўзи билан иши бир. У ҳамма нарсага вақт топади, ҳамиша ўз маҳалладошларининг қувонч ва ташвишлари билан бирга яшайди. Отахондаги ана шу хислатлар комитет аъзолари, оқсоқоллар ва хотин-қизлар кенгашлари раҳбарларига ҳам кўчган.

Ана шу хилдаги ажойиб характерли оқсоқолларимиздан яна бири Ғани Аъзамовдир. У С. Раҳимов районидаги А. Набиев маҳалласига кўп йиллардан буён етакчилик қилиб келаяпти. Ғани ака бош бўлган нуронийларимиз бир сўз билан маҳалла деб номланмиш қардошлик ва таълим-тарбия дорилфунунининг энг билимдон устозлари, муаллимларидир.

Маълумки, маҳалла азалий урф-одатларимиз доирасида баъзи бировлардаги ношуд хатти-ҳаракатларни жиловлаб туради, уларнинг халқимизга хос одоб-андиша доирасидан чиқиб кетишига йўл қўймайди. Комитетларнинг обрўси баланд бўлган маҳаллаларда аҳиллик, осойишталикка асло дарз кетмайди. Шу жиҳатдан қараганда Рашид Аҳмедов бошлиқ «Янги Тошкент», Қодир Расулов раислик қилаётган «Партия XXIII съезди», Тоҳир Каримов раҳбар бўлган Беруний, Даврон Шораҳмедов етакчилик қилаётган «Туркқўрғон», Абдуусмон Абдуллаев бош бўлган «Дўмбробод» маҳаллаларининг фаолияти ҳар томонлама ибратлидир.

Бироқ шаҳримизда шундай маҳаллалар борки, оддий бир справка учун кишилар соатлаб сарсон бўлиб юришади, маҳалла раисларининг хоналари бир неча кунлаб очилмайди.

Яқинда бир воқеанинг гувоҳи бўлдик. Тўй қилмоқчи бўлган ота маҳаллага маслаҳатга чиқди. Раис ундан базмда стол устига арақ қўймайсан, деб тилхат олди. Аммо кечқурун тўй айни авжига чиққанда маҳалла етакчиси комитет аъзоларидан 2—3 нафари билан бу ерга келиб, хонадон соҳибини ёнига имлаб чақирди, ўзларини панароқ жойга ўтказишини айтиб, чойнакда арақ келтиришини талаб қилди.

Нонлож тўй эгаси талабни бажаришга мажбур бўлди. Буни сезиб қолган ичкиликка мойил ёшлардан баъзилари «Ҳа, маҳалла казоларига обизамзам берилар эканку, нима, бизлар оёқ остидан униб чиққанмизми», деган маънода пичинг қилишди. Баралла айтилган бир оғиз гап туфайли бошланган шивир-шивир жанжал-тўполон билан якунланди. Бу галча биз маҳалла ва унинг етакчилари номини тилга олишдан ўзимизни тийдик. Аммо бизни бошқа бир нарса ҳайратга солади. Хўш, сўзи бошқача, ўзи бошқа бундай маҳалла комитетларининг аҳоли ўртасида обрў-эътибори бўлармикин? Шу тоифадаги раҳбарларнинг панду ўгитларини, дашномини бошқалар қабул қилармикинлар?

Худди ана шунинг учун ҳам маҳаллалар бошланғич партия ташкилотлари, комитетларда иштирок этаётган коммунистлар комитетларнинг гардсиз бўлиши учун бутун куч ва имкониятларини сафарбар этмоқлари лозим.

Ш. ЁҚУБОВ,

Тошкент шаҳар партия комитетининг инструктори.

Қуёш чиқар ҳусни кўргани,
Ёзиб нурдан минг рангли палак.
Қуёш нурин қуйдирайин деб
Тонгда турди гўзал келинчак!

Суратkaш Т. Каримов лавҳаси.

Тартиб—ҳаммага дахлдор

Ўзбошимчалик оқибати

ОДАТДА хусусий уйларни тиклаш, мавжуд участкада янги хоналар, ошхона, гараж, ҳатто туалет қуриш учун ҳам район ижроия комитетидан рухсатнома талаб этилади. Шаҳримизда бу умумий қоидани назар-писанд қилмайдиганлар ҳали ҳам кўп. Ҳеч қандай рухсатсиз, ўзбошимчалик билан уй, гараж қураётган, ҳатто кўчалардан ўз ҳовлисига қўшиб олаётган кишилар ҳам учраяптики, уларнинг айби билан ўзи тор кўча баттар хор кўчага айланиб қолаяпти.

Инспекциямизга кўплаб аризалар тушади. Биз уларни тез ҳал этишга интиламиз. Бироқ баъзилар ижроқўмни хабардор қилишни ҳам эп кўрмай, янги хоналар қуриб олаверадилар, ҳовлиларини кўча ҳисобига кенгайтиравериадилар. Оилавий зарурат туфайли қўшимча хоналар қуриб олиб, 4—5 йиллаб планга киритолмасдан юрганлар ҳам анчагина. Участка қурилишида ҳар бир хонанинг ўз ўрни бўлади. Имкони борича бир участканинг хоналари иккинчи участканинг хоналарига, уйларига қўшилиб кетиши керак эмас. Бу ёнғин хавфсизлиги қоидаларида ҳам қайд этилган. Яқинда Самарқанд дарвоза кўчасидаги Дучор тупигида бир йўла 6 хонадон ўт ичида қолди. Ёнғин бир уйдан бошланган.

Хусусий участкалар қурилган маҳаллаларда тор кўча, проезд, тупиклар кўп учрайди. 1-Оқсой проездида яшовчи В. Умаровдан гараж қуриш учун рухсат сўраган ариза олдик. Бироқ, ҳозирча имкон тополмаяпмиз. Сабаби шуки, унинг қўшниси А. Икромов ўзбошимчалик билан кўчага чиқариб уй қуриб олган. В. Умаровга гараж қуришга рухсат бериш учун ана шу уйнинг бир қисмини бузишга тўғри келади. Эски, пала-партиш солинган иморатлар ҳозирги кунда кўп оилаларнинг қўшниси, яқин кишилари, маҳалла аҳли билан жанжаллашишига олиб келаяпти.

«Авангард» маҳалласидаги Гулистон кўчасида яшовчи Ш. Убайдуллаев қурган уйнинг бир қисми кўчага туртиб чиққан. Натижада кўчанинг меъморлик кўринишига путур етказилган. Коробов кўчасида яшовчи Ҳасановлар оиласи эса бостирма солиб, кўчанинг бир қисмини ўз ҳовлисига қўшиб олишган. М. Уйғур кўчаси, Жалолобод проездида яшовчи Маҳмудовлар оиласи эса ҳеч қандай рухсатсиз кўчага уй қуришибди. Кўп жанжаллардан кейин ижроқўм қарорига мувофиқ уни буздириб ташладик.

Қизиғи шундаки, маҳалла комитетлари бу қонунбузарликни кўра била туриб лом-мим дейишмайди ёки ўзларини кўрмаганга олишади. Тўғри, шаҳримизда уй-жой масаласи ҳамон ўткир муаммолигича қолаяпти. Шунинг учун ҳам оилавий шароит қўшимча хоналар қуришга мажбур этади. Шундай аҳволда ҳам ўзбошимчалик қилишга асло йўл қўйилмайди. Машиналар базўр юрадиган кўчаларни яна торайтириб, ўз участкасини кенгайтирш ҳам инсофдан эмас. Тор кўчалар шу аснода қолади деб бўлмайди. Табиий газ ўтказилиши, водопровод линиялари янгиланиши, йўлкалар очилиши керак. Шаҳар Советининг маҳаллий органлари аслида ўзи тор кўчалар хор бўлиб, ўз ҳусн-латофатини йўқотишига асло йўл қўймайди.

А. МАЖИДОВ,

Октябрь район Совети ижроия комитети уйларни назорат қилиш инспекциясининг катта инженери.

Тил—бебаҳо миллий хазинамиз

Мавҳумликка ўрин йўқ

Ҳозир бутун республикамизда Тиллар тўғрисидаги қонун лойиҳаси умумхалқ муҳокамасидан ўтмоқда. Айниқса, пойтахтимиз маҳаллаларида лойиҳа бир пиёла чой устидаги суҳбатнинг бош мавзуси бўлиб қоляпти. Ҳамза районидаги Нодира номли маҳаллада ана шу масалага бағишланган йиғилишда 300 дан ортиқ киши иштирок этди. Мазкур йиғилиш қабул қилган қарорни шарҳлаб редакциямизга юборилган мақолага 87 киши имзо чеккан. Қуйида ана шу муҳокама шарҳини сиз, мухтарам газетхонлар эътиборига ҳавола қиламиз.

«Тиллар ҳақидаги қонун» лойиҳасининг биринчи моддасини қуйидагича таърифлашни мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз: **«Узбекистон ССРнинг давлат тили ўзбек тилидир. Узбекистон территориясидаги муассаса, корхона ва ташкилотлардаги идоравий ишлар давлат тилида олиб борилади».**

Бизнинг назаримизда 4-модда тубандагича таҳрир қилиниши лозим: **«Узбекистон ССР республикада тилларни ривожлантириш ва қўллаш борасидаги ҳар қандай масалани ҳал этиш ҳуқуқига эгадир».** Шундан кейин эса қолган текст давом эттирилаверади. 5-модда эса шундай ифодаланса, яъни: **«Қорақалпоғистон АССР автоном республика территориясида тилларни ривожлантириш ва қўллаш борасидаги ҳар қандай масалани ҳал этиш ҳуқуқига эгадир».**

9-модда ҳам биз таҳрир қилгандек берилса мақсадга мувофиқ бўлур эди: **«Узбекистон ССР давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятида мажлис ва бошқа кенгашларда қўлланадиган тил қонун тариқасида ўзбек тилидир... Ҳужжатлар ўзбек тилида ёзилади, зарур бўлганда рус тилига таржима қилинади».**

12-модда бизнинг фикримизча жуда мужмал таърифланган. Унда «Муассаса, корхона ва ташкилотнинг ходимлари билан раҳбари ўртасидаги хизмат юзасидан бўладиган муносабатларда муомала ва ахборот тилини тобе ходим танлайди. Раҳбар муомала ва ахборот тили сифатида ўзбек тилини ёки рус тилини қўллаши мумкин», дейилади. Шу тариқа таърифда «раҳбар» «тобе ходимни» ўз ихтиёри билан ҳақиқатан ҳам амалда тобега айлантириши учун эшикни очиб қўйган. Бизнингча, бу модда шундай таърифланса, яъни: **«Муассаса, корхона ва ташкилотлар ишида қўлланадиган тил давлат тилидир. Раҳбар ва ходим муомала ва ахборот тили сифатида ўзбек ва рус тилини билиши шартдир»,** дейилса адолатга анча яқин бўларди. 13-модда эса ҳозирги амалдаги иш услубининг айнан ўзгинаси. Модомики, амалдаги икки тиллиликни бошқачароқ ҳолда ифодалашга интилиш бошланиб, «Тиллар тўғрисида қонун» лойиҳаси тайёрланган экан, кечаги кун иш услубини эртаги кун учун маъқул қилдириш узоқни кўра олмасликдан бошқа нарса эмас. Бу моддага биз шундай таъриф беришни лозим топдик: **«Узбекистон ССРдаги муассаса, корхона ва ташкилотларда ҳужжатлар давлат тилида ёзилади, зарур бўлса рус тилига таржима қилинади».**

Ўйлаймизки, бу лойиҳани ишлаб чиққан мўътабар комиссия унда жуда кўп мужмал, такрор ва бир-бирини инкор этувчи фикрларга йўл қўйган экан, мажмуани қайта ишлашда улар тузатилади, деган умиддамиз.

А. АШРАФХОНОВ, С. АҲМАДЖОНОВ, Э. ҲАСАНОВ, Ҳ. ЮСУПОВ, Э. ШАМСИЕВ, О. ЭРГАШЕВ, Н. ҲАСАНОВ, У. МИРТЕМИРОВ ва бошқалар.

Таклифлар, мулоҳазалар

Маҳаллага бирлашинг, азизлар

МАҲАЛЛАЛАРДА яшаётган оилалар аҳиллигига ҳавасим келади. Одамлар тў-ю, маъракаларда бирга бўлишади, доим бир-бирларининг ҳолидан хабардорлар. Қандай яхши одат.

Замонавий бинолар қад кўтарган массивларда ҳам шундай меҳр-оқибатли бўлишга эришсак бўлмайдими? Очиғи, баъзан бир подъездда яшаётган қўшнимизни ҳам танимаймиз.

Бизнинг массив ишга тушганига бир йилдан ошди. Бу жойда ўзбек, рус, қозоқ, қрим татар каби ўнлаб миллат вакиллари иноқ яшамоқдалар. Аммо аксарият уйлар зич қурилгани туфайли ташқарида бирорта тадбир ўтказишга шароит етарли эмас.

14 та уйни ўзига бирлаштирган комитет аъзолари сайланаётган пайтда турар жой бошқармасидан таклиф қилинган вакил йиғилишга келмади. Кўнглимиздаги гапларни айтолмай қолдик.

Кези келганда шуни айтиш керакки, турар жой бошқармаси турмуш қийинчиликларини бартараф этишга яқиндан ёрдам бермайли. Жўмракларда сув тўхтаса сантехник қидириб, югуриб қоламиз. Ҳанузгача массивнинг турли бурчакларидаги қурилиш чиқиндилари олинмаган.

Тўй маросимларини ўтказишга мўлжалланган бино учун жой сўраб тегишли идораларга мурожаат қилган эдик. Шаҳар ижроия комитети шароитимизни ўрганиб чиққач, бунёд этилаётган янги уй ишга тушганда унинг ёнидан бериладиган бўлди. Бу яхши, албатта. Аммо ҳали анча кутишимизга тўғри келаяпти.

Тотувлик, турмуш маданияти, келажак авлод тарбияси маҳалладан бошланади. Ҳозирги янгиланиш даври барча миллатларнинг бир оиладек яшаши, энг илғор анъаналарни қарор топтиришни тақозо қилмоқда. Шундай экан, маҳаллага бирлашинг, азизлар!

К. ЯМИНОВ,
Чилонзор районидаги «Гулистон» массиви уй комитетининг раиси.

ЖАЖЖИ ГАЗЕТАМИЗ хайрли ишга қўл урди: у шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгаши фаоллари, нашримиз таҳрир ҳайъати аъзолари ва ижодкорлари ҳамроҳлигида ҳар ўн беш кунда бир марта у ёки бу райондаги битта маҳалла аҳли ҳузурида бўлади, бир пиёла чой устида ўзаро дардлашиб, юзага қалқиб чиққан муаммоларни, таклиф ва истакларни ёритиб боради, шаҳар партия ва совет органлари ёрдамида уларнинг ечимини таъминлашга интилади.

«Маҳалладош» яқинда илк бор Акмал Икромов районидаги Ойдин Собирова номли маҳалла меҳнаткашлари ҳузурида меҳмон бўлди.

Шинам қилиб безатилган чойхона одамлар билан гавжум. Бу ерга райондаги 31 та маҳалла комитетларининг раислари, шаҳар партия ва совет органларининг масъул ходимлари, депутатлар, ободонлаштириш, сув хўжалиги, алоқа корхоналари ҳамда жамоат ташкилотларининг вакиллари ташриф буюришган.

Юракка тугилган гаплар кўп экан. Даврада сўз олган нотиқлар райондаги барча маҳаллаларга хос бўлган камчилик ва нуқсонларни ўртага тўкиб солишди.

Сув ўрнига зардоб

Ш. ТЕМУРОВ,
А. Тожиев номли маҳалла комитетининг раиси, шаҳар мувофиқлаштириш кенгаши аъзоси:

— Яқин ўтмишдагина ариқларимиздан шилдираб зилол сув оқиб ётарди. Ҳозиргидай эсимда: тандирдан узилган иссиқ нонни сувга ташлаб, оқизоқ қилиб ердик. Қани ҳозир ўша ариқлар? Ҳаммаси кўмилиб, йўқ бўлиб кетди.

Эҳтимол баъзи бировлар шаҳар ариқларида оби-ҳаёт оқиб турса сув исрофгарчилиги кўпаяди, деб ўйлашлари ҳам мумкин. Бу мутлақо нотўғри тушунчадир. Негаки, анҳорлардаги сизот сувлари биз хоҳласак-хоҳламасак ўз сарфи миқдорини камайтирмайди. Бунинг устига ариқларимиздаги сувлар охирини яна ўша анҳорларга буриб юбориш ҳам мумкинку!

Биз баъзан тийинни тежаб, сўмларни харж қилиб юбораётганимизни билмай қоламиз. Сув исрофгарчилигига қарши курашамиз, аммо сувсизликдан ҳар йили экилган минг-минглаб туп кўчатлар қуриб қолаётганлиги тўғрисида жиддий ўйлаб кўрмаяпмиз. Ўрта яшар бир туп дарахт, мутахассислар сарҳисобига кўра бир кеча-кундузда салкам 25 кишини кислород билан таъминлайди. Аҳоли сони уч миллион сари илдамлаб бораётган пойтахтимиз учун унинг бағридаги ниҳоллар етарлими? Мен қишлоқ хўжалик институтининг доценти сифатида шуни таъкидлайманки, агар аҳвол шу зайлда давом этаверса, кислород таъминоти камайиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Устига-устак шаҳардаги кўпсонли завод ҳамда фабрикалар, юзлаб майда-чуйда корхоналар чиқараётган зарарли газлар ҳам Тошкент ҳавосининг софлигига анча салбий таъсир кўрсатаяпти. Мен автомашиналарнинг кўринмас тутуни ҳақида гапирмай қўяқолай. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, табиий дорихоналар, яъни боғ ва хиёбонларни сақлаш ва кўпайтириш учун ҳам ариқларимизда сув оқиб туриши керак.

Шаҳримизга биллурдай соф тоғ суви оқиб киради. Бироқ у шаҳар ичкарисида дарҳол айнийди. Демак, сувимиз зилоллигини сақлаб қолиш учун барча маҳалла фаолларини бу хайрли ишга жалб этиш лозим. Баъзилар ариқларни тозалаш ва кавлаш учун ишчи кучи камчил, деган баҳонани рўкач қилиб юришибди. Ахир, анъанавий ҳашаримиз борку! Агар оқава бўлади дейишса, ариқларни қайтадан қазиш ва тозалаш учун маҳаллалар аҳли бир тан, бир жон бўлиб ҳашарга кўтарилишига имоним комил.

Қуруқ савлат ғашга тегар

Ш. ТОШПЎЛАТОВ,
Ҳамза номли маҳалла комитети раиси:

— Қайта қуриш, янгича фикрлаш, социалистик жамиятимизга демократик руҳ бериш, ошкоралик — буларнинг ҳаммаси совет кишиларидаги фаолликни янада кучайтириб юборди, тузумимизнинг барча бўғинлари қатори маҳаллалардаги камчиликларни ҳам юзага келтириб чиқарди. Турғунлик йилларида ҳамма нарсага лоқайд кишилар эндиликда кичкинагина нуқсонга ҳам муросасиз бўлиб қолдилар.

Аввало, сўнгги йилларда районимиздаги кўпгина маҳаллалар янги биноларга эга бўлишди. Бу яхши, албатта. Лекин уларнинг айримлари алоқа воситаларига эга эмас. Бунинг устига маҳалламиздаги кўчаларга ўрнатилган автомат телефонлар ойлаб, ҳатто баъзилари йил давомида ишламайди.

«Тез ёрдам» ёки ички ишлар органларига телефон қилмоқчи бўлган ҳаммаҳаллаларимизнинг у кўчадан бу кўчага зир югуриб ишлайдиган автомат телефон излаб юришганининг жуда кўп марта ўзим гувоҳи бўлганман.

Маҳалламизда уруш ва меҳнат ветеранлари жуда кўп. Уларнинг кўпчилиги ҳалигача телефон билан таъминланмаган, борлари ҳам ҳафталаб бузуқ ҳолда ётади. Кекса кишининг тез-тез бетоб бўлиб туриши табиий. Ҳаммага маълум бу аччиқ ҳақиқатни алоқа корхоналари раҳбарлари ҳам билишлари керакку, ахир!

Энг ачинарлиси шундаки, кўчаларимизда савлат тўкиб турган бузуқ автомат-телефонлар одамларнинг ғашига тегмоқда.

Инсоф борми ўзи?

М. АБДУҚОДИРОВ,
О. Собирова номли маҳалла комитети раисининг ўринбосари:

— Афсуски, айрим шахслар қайта қуриш туфайли авж олиб кетган кооператив ҳаракатидан шахсий бойлик орттириш йўлида фойдаланишга интилмоқдалар. Мана, бир мисол. Маҳалламиздаги кўпгина оилаларда водопроводлар эскирган, канализация тармоқлари йўқ. Ана шу ишни амалга ошириш мақсадида ташкил этилган кооператив яқинига йўлаб бўлмайди. Негаки, у белгилаган нарх аридай чақиб олади: водопровод ва канализация шохобчаларини ўтказиш учун ҳар бир хонадон 700 сўм пул тўлаши керак экан. Ўртамиёна оилалар бу маблағни қаердан топади? Ахир, инсоф борми ўзи?

Шу иш зиммасига юклатилган давлат корхоналари раҳбарлари эса моддий имконият йўқлигини рўкач қилиб, елка қисишади. Биз шу даврада иштирок этаётган шаҳар партия ва совет органлари масъул ходимларидан бу масала билан жиддий шуғулланишларини илтимос қиламиз.

Қоронғи кечалар, балчиқ кўчалар

М. СОАТОВ,
Ё. Худойбердиев номли маҳалла комитети раиси:

— Ободончилик маҳалла комитетларининг биринчи даражали иши бўлмоғи лозим. Аслида ҳам шундай. Аммо кўп масалаларда биз кучсизлик қилиб қолаяпмиз.

Мана масалан, кўчаларни ёритишни олиб кўрайлик. Маълумки, рус халқ мақолида таъкидланганидек оила қусурсиз бўлмайди. Ҳамма катта шаҳарларда бўлгани каби бизнинг пойтахтимизда ҳам безорилар, тунги дайдилар оз эмас. Кўчаларимиз эса қоронғи, кечаси ишдан ёки ўқишдан келаётган ёшлар қўрқишади. Айниқса, ёш қизларга оғир.

Бундан ташқари ариқлар бекилиб қолганлиги туфайли куз ва баҳорнинг ёмғирли кунлари нари турсин, ҳатто ёз ойларида ҳам баъзи кўчалар ўрталаридан сув оқиб ётади. Оқибатда йўллар ифлосланиши билан бирга асфальт дарз кетиб, кўчаларимиз ғадир-будур бўлиб қолади. Бизнинг назаримизда лоқайдликка барҳам бериб, эндиликда бу масала устида жиддий бош қотириш пайти келди. Қачонгача қоронғи кечаларда юрак ҳовучлаб юриб, қаровсиз кўчаларда лой кечамиз?

Бошқа маҳаллаларни билмайману, бизда қоронғи тушиши билан водопроводлардан бир томчи ҳам сув тушмайди. Хотин-қизларимиз челак кўтариб бошқа кўчалардан сув излаб кетишади. Тошкентдай шаҳри азимда ичимлик суви ҳақида гапиришнинг ўзи уят. Лекин начора, даврамизда сув хўжалиги мутахассислари ўтиришган экан, дардимизни шуларга айтамизда, ахир!

Маҳалладош — Маҳаллада

Гап кўп, наф оз

Учрашувдан кўринишлар. — Р. Шарипов суратлари.

Бировнинг фарзанди бўлмайди

О. НАЗАРОВ,
Тиллашайх мачитининг имоми:

— Болаларимиз тарбияси масаласидаги баъзи муаммолар кўпчилик қатори менда ҳам жиддий ташвиш туғдирмоқда. Совет давлати аёлларимизга жуда катта эмин-эркинликлар бериб қўйди, хотин-қизларимиз «ичкари»ни тарк этишди, эркаклар билан тенг ҳуқуққа эга бўлиб, улар билан бир сафда ишлаб чиқаришда фаол иштирок этишаяпти.

Тенг ҳуқуқлилик — уларга ато қилинган энг олий инъом. Бироқ биз аёлларимизнинг энг аввало она эканлигини унутиб қўймадикмикин? У ишдан ҳориб-чарчаб келади, овқатга уннайди, эрга қарайди, кир-чир ишлари билан шуғулланади. Аёл ўзига ҳам қараши керак. Хўш, фарзанд тарбиясига қачон вақт топади?

Бу ерда шаҳар раҳбариятининг вакиллари иштирок этишяпти. Аёлларимизнинг иш вақтини бироз камайтириш ҳақида кўпдан буён кўндаланг қўйиб келинаётган масала билан конкрет шуғулланиш фурсати етиб келмадимикин?

Биз келажагимизни, орзу-умидларимизни болаларимизга қолдирамиз. Шундай экан, уларнинг тарбиясига бефарқлик ўзимиз эккан ниҳолга болта уриш билан баробардир. Мен ҳар бирининг ҳаёти бутун бир умр сабоғи ҳисобланган кексаларимизга мурожаат қилмоқчиман: бўш пайтингизнинг асосий қисмини кичиклар тарбиясига бахшида қилинг. Ёмон йўлга қадам қўйган ўспиринга, «Бу бировнинг фарзанди» деган бегона кўз билан қараш энг катта гуноҳдир. Айниқса, болаларимиз ёзги таътилга чиққан шу кунларда уларга эътибор ниҳоятда кучайтирилиши керак.

Ваъда бериб айтамизки...

З. СОЛИХЎЖАЕВ,
«Водоканал» трестининг бошқарувчиси.

— Ҳамсуҳбатларимизнинг талаб ва эътирозлари тўғри. Бироқ шуни ҳам эътироф этиш керакки, сув исрофгарчилигига ҳаммамиз кўникиб қолганмиз. Мана бир мисол. Кўкча канали райондаги ўн бешта маҳалла ичидан оқиб ўтади. Биз эса шу канал сувидан экинларни суғориш, ҳовлиларга сув сепиш ўрнига хонадонимизда водопроводдан фойдаланамиз. Баъзан ичимлик суви бекордан-бекорга оқизиб қўйилади. Оқибатда водопровод тармоғининг қуйи зоналаридаги хонадонларга сув бормай қолади.

Ҳозирча райондаги 28 кўчада ичимлик суви таъминоти муаммо бўлиб турибди. Бу йил пландаги 2 километр ўрнига 6,9 километр узунликда водопровод тармоқларини ўтказиш устида иш бошлаб юборганмиз. Ваъда бериб айтамизки, шу йилнинг ўзида Жамшид, Ойимча, Қашғарий, Атоий, Саъдий, Шариф, Ғайратий, Уйғур, Ильич каби бир қатор кўчалардаги хонадонлар ичимлик сувидан баҳраманд бўлишади. Тўғри, шу ерда бу ишни тезлаштириш мумкин эмасми, деган савол туғилиши мумкин. Афсуски, сув тозалагич заводимизнинг қуввати ҳали кам. Келгуси йилда унинг қувватини яна 200 кубометрга оширишни мўлжаллаганмиз.

Алоқага алоқадор

А. ГУБАНОВ,
шаҳар Телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари.

— Бу ерда алоқа муаммолари ҳақида кўп гап бўлди. Танқидий фикрларнинг ҳаммасига қўшиламан. Аслида бунақанги учрашувларнинг биз учун тез-тез бўлиб тургани маъқул. Чунки фаолиятимизга бериладиган баҳодан доим хабардор бўлиб турамиз. Бизда эса камчилик ва нуқсонлар ошиб-тошиб ётибди. Ўзларингизга маълум, телефон алоқаси масаласи ҳанузгача кескинлигича қолиб кетмоқда. Биз кейинги пайтларда анчагина ишларни қилдик. Жумладан, 47-АТСга 5 минг абонентли қўшимча линиялар уланди, шу йил охиригача Кўкчада 43-АТС фойдаланишга топширилади. Бошқа бир қатор районларда ҳам абонентлар сони кўпайди.

Буларнинг ҳаммаси яхши, албатта. Бироқ ҳанузгача навбатдагилар сони камаймаяпти. Ҳозир салкам 4 минг киши телефондан умидвор бўлиб турибди. Биз пойтахт аҳолиси эҳтиёжини тезроқ қондириш учун конкрет тадбирларни ишлаб чиққанмиз. Зиммамиздаги масъулиятнинг нақадар улканлигини яхши биламиз. Зеро, алоқага алоқаси бўлмаган бирор корхона, ташкилот, муассаса ёки бирор киши йўқлиги учун ҳам корхонамиздаги нуқсонлар тез кўзга ташланиб қолади.

Ҳали сўз олган нотиқлардан бири ўз мавзусини ёшлар тарбиясига бағишлади. Таълим-тарбиянинг боши — маҳаллада. Автомат телефонларни бузадиган, трубкаларни кесиб олиб кетаётганлар кимлар? Ўша тарбиясиз болалар, 5—10 тийин учун аппаратларнинг ичак-чавоқларини ағдараётганлар кимлар? Яна ўша маҳаллалардаги ёш безорилар!

Ҳозир биргина шу районда 52 та бузуқ телефон автоматлар бор. Аммо уларни тузатишга ҳарчанд уринмайлик, барибир уддасидан чиқолмаймиз. Чунки бизда эҳтиёт қисмлар умуман йўқ ҳисобида.

Ҳурматли отахонлар, маҳалланинг азиз оқсоқоллари, дўстлар, болаларимизнинг безбошликлари туфайли кўчалардаги ўша савлатдор телефонлар тилдан қолган, давлатнинг минг-минг сўмлаб маблағи безорилар туфайли ҳавога совурилаяпти. Сизларнинг ёрдамингизга муҳтожмиз. Биз эса ҳамшаҳарларимиз эҳтиёжларини қондириш учун бутун куч ва имкониятимизни сафарбар этамиз...

Амалий мулоқотга тўпланганларнинг ҳаммаси «Маҳалладош» иштирокида ҳар ойда икки марта бўладиган бу хилдаги учрашувлар фойдали эканлигини таъкидладилар. Суҳбатга шаҳар маҳаллалар ишини мувофиқлаштириш кенгаши раиси, тарих фанлари доктори Қ. Фозилхўжаев якун ясади. Муаммолар ҳақида кўп фикрлар айтилаяпти, аммо самараси сезилмаяпти, деди у, биз ҳар бир мулоқотдан кейинги натижага қараб ишимизга баҳо бермоғимиз лозим.

Дарҳақиқат, ҳозирча гап кўпу, нафи оз. Сўз ва иш бирлиги тантана қилишига умидвормиз.

А. НУРИМОВ,
Д. ОБЛАЕВ,
Ф. ҲУСАНОВА.
«Маҳалладош» мухбирлари.

Кўпга кенгашга

Ҳамдардлик

Ишдан қайтсам, рафиқам ҳовли юзида кўринмади.

— Онанг ишдан қайтмадими? — сўрадим болаларимдан.

— Келганлар, — деди кечки таомга уннаётган қизим, — дам оляптилар.

Уйга кирсам рафиқам бемалол оёқ-қўлини чўзиб мудраяпти. Мени кўриб қаддини ростлади.

— Жудаям чарчадим, бунинг устига кун иссиқ, — деди у хижолатомуз, — овқат пишгунча озгина дам олай.

— Ие, — дедим ҳазил аралаш, — қандоқ бўлди, ҳуқуқимиз баробар бўлса... унда мен ҳам ухлашим керак-ми?

— Бугун ўзингиз таом тайёрлашга бош бўла қолинг.

Унинг бўриққан юзига қараб туриб, раҳмим келди. Ошхонага йўл олдим. Хуллас, шу куни оила даврасида таом ейилди. Менинг қўлим ширин эканлиги мақталди. Эрталаб рафиқам мендан олдин хизмат жойига отланди...

Аёл одатда гўзаллик тимсоли сифатида улуғланади ва қадрланади. Тўғриси, у назокати, нафосати билан аёл-да! Икки ўрим сочи белида тўлғаниб турса, тим қора кўзлари кулиб боқса, лўппи юзларидан нур ёғилиб турса, шундай аёл билан яшаган қайси эркак ўзини бахтиёр ҳисобламайди?

Эркаклар бахтлими? Мен қўрқмасдан бахтли деб айтган бўлардим. Эрталаб турса нонуштаси тайёр, энгил-боши дазмолланган. «Яхши боринг», «Эсон-омон келдингизми?» деб кутиб оладиган аёли бўлса. Ҳовлилар тоза, уй ёғ тушса ялагудек покиза! Оз-моз лоф қилган бўлсам ҳам ҳар ҳолда шунақа.

Аёл-чи, аёл?

Келинг гапни бошидан бошлай қолайлик. Маҳаллада бир хонадонга келин тушди, дейлик. Демак, бир аёл ҳаётдаги йўлини бошлади. У дастлабки кунларда ҳақрағаларни супуриб-сидириб, сув сепиб қўяди. Келин тушган хонадоннинг эшигини кўриб кексаларнинг дили яйрайди: «Тагли-тахтли, меҳнаткашгина оиланинг фарзанди экан. Ўсиб унсин».

Орадан бир неча ҳафталар ўтади. Ўша эшик таги ора-сира супурилмай қолади.

— Ҳой, қўшнижон келинингиз кўринмайди? — сўраб қолади маҳалла аёллари.

— Келиним ишга тушиб кетди. Ўзимнинг қўлим тегмаяпти, ҳаммаёқни супуришга, — қайнона ўзини, аслида, келинини оқлаган бўлади.

Ишдан келин чарчаб, толиқиб келади. Овқатга уннайди, ҳовли рўясини тозалайди. Табиийки, улгуролмайди. Қайнонасига ёқадиган иш қилолмаганидан сиқилади.

— Ишламай қўяқолинг! — дейди эр ачиниб. Келин куёвга мўлтираб қарайди:

— Битта сизнинг топганингиз нима бўлади, ахир!

Бўлмасам-чи, аёлда ҳам орзу бор, ҳавас бор. Яхши егиси, ичкиси келади. Дўкондаги ашёлар фалон сўм. Бунинг йўли битта: эр билан баробар меҳнат қилиш.

Ҳаёт эса ўз аравасини бешафқат ҳайдайверади, қарабсизки ташвишлар катталашаверади. Тирикчиликнинг бир учини иккинчи учига етказиш қийинлашаверади. Аёл ишлайверади. Меҳнат унинг нафосати, назокатини, латофатини емиради. Майин қўллари дағаллашади. Тиниқ юзидаги ажинлар кўпаяди. «Ҳеч қиси йўқ, — ўйлайди аёл, — эвазига яхши яшаяпман-ку».

Болалар бирин-кетин воягa етади. Уларнинг, қудаларнинг кўнглини олиш. Невaралар. Ногоҳ умид қилган ўғил — жиноятчи...

Ана шундагина эр-хотин аччиқ хаёлга чўмади: қаерда адашдик? Гап айланиб келиб, аёлнинг уйда қолмай ишда бўлгани, боланинг қаровсиз қолганига тақалади.

— Сен ишламаганингда шундай бўлмасди, — дейди эр.

— Мен ишламаганимда шунча нарса қилолмасдик, — дейди хотин!

Шаҳарда-ку бир нав, қишлоқдаги аёлларнинг ҳолидан ким хабар олади? Яхши, ҳозир боласини вояга етказиш учун 35 сўм миқдорида нафақа белгиланган. Аммо еб турган оғизга бу пул нима деган гап. Демак, аёл дарду ташвиши ҳақида гап кетганда, нарх-навонинг осмондалигини, етишмовчиликни биринчи тилга олиш керак. Агар тўкинлик бўлса, пештахталар тўлиб турса, аёл ўзига хос, ўзига мос енгил ишда ишламасмиди?! Иккинчи, учинчи сменада оиласини ўйлаб кўнгли алағда, соғлиғини йўқотмасмиди?! «Қўлларинг мунча қаттиқ» деб эридан таъна эшитмасмиди? Ниҳоят, яшашдан тўйиб ўз жонига қасд қилишгача бориб етмасмиди?

Аёл — жамият гули. Бу гулни ниҳоятда ардоқлашимиз керак. Ҳар қандай тузумнинг яхши-ёмонлиги аёлга бўлган муносабат, аёлга яратилган имконият билан белгиланади. Биз ҳозирча бу билан мақтанолмаймиз. Тўғри, аёл билан эркакларнинг ҳуқуқи бир. Аммо бутун масала ҳуқуқ бирлиги билан ўлчанмайди-ку!

Яна бир гап. Аёллар уйидан, ишидан ортиб жамоат ишларига кам қатнашади. Маҳалла комитетларининг хотин-қизлар фаолиятини эса аёллар иштирокисиз тасаввур этиш қийин. Ишхонадан ҳадеб рухсат бераверmaйди. Жамоатчилик ишларида ҳақ тўланмайди, ўз оти билан жамоатчилик.

Аёл — келажакнинг онаси. Келажак — бола. Бола она меҳрига қонишни, оламни унинг сути сингари покиза нигоҳда кўра билиши керак. Бунинг учун эса аёл меҳнати икки баробар енгиллашиши, иш соати икки баробар қисқариши керак. Ҳатто махсус ишхоналар талаб даражасида кўплаб ишга туширилиши керак.

Т. УБАЙДУЛЛАЕВ.

Удумларимиз

«Севгисини сеп қилиб...»

МЕН автобусда ёши анчага бориб қолган икки аёлнинг очиқ-ёниқ гапларини эшитиб қолдим. Сўзлари мазмунидан билдимки, улар совчиликдан келишаётган экан.

— Совчилик ҳам бор бўлсин, — деди ўғилнинг онаси, — шунча жойга келдиму, қизнинг онасининг гапидан энсам қотди... «Ўғлингиз ҳали ўқишни тугатмаган экан, рўзғорни қандай тебратаркин» дейди-я... Рўзғорни ўғлим эмас, отаси ё мен тебратаман... «Йўқ», дегандек калондимоғлик қилди.

Ёнидаги аёл унга тасалли берди:

— Ташвиш қилманг, эгачи, «Қизи борнинг — нози бор» дейишадику... Биринчи келганда «хўп», деб юбормай баҳона қилади-да, ҳали кўрасиз, рустамдек ўғлингизга қизини қўш-қўллаб ўзи беради.

...Икки аёл — бири олиб, бири қўйиб хўп гаплашиб, катта бир бекатда автобусдан тушиб кетишди. Мен ўзим тушадиган охирги бекатга қадар, кейин уйга боргунимча уларнинг ўзаро гапларини ўйлаб бордим. Ҳа, халқимизнинг ажойиб урф-одатлари, удуму маросимлари бор. Совчилик, яъни бировнинг қизини ўз ўғлига келинликка сўраб бориш анъанаси қадимдан давом этиб келаяпти.

Ўзбек халқ эртакларида ҳам қизникига «қулчиликка келишди», «эшигини супуриб кетишди» деган ибораларни кўп ўқиганмиз. Совчилар йигит ва қизнинг дил изҳорини қизнинг ота-онасига билдириб, уларнинг бирга турмуш қуришларига розилик олувчи табаррук ва иззат-икромли кишилар ҳисобланишади.

Бўй етган ҳар бир ақли расо қизнинг эшигини, албатта, совчи қоқади. Совчилар эшик қоққанда ҳаяжонланмаган, онаси ёки янгасининг «Нима деб жавоб айтайлик» деган саволларига ростданми, ёлғонданми қовоқ уюб тескари қарамаган, ёки «Ўзларингиз биласизлар» деб қизарибгина жавоб бермаган қиз бормикан?!

Мен оила қуришни йигит ва қизнинг розилиги деб тушунаман. Чунки, менимча киши фақат ўз орзу-ўйларига шерик, кўнглига ҳамдам бўладиган одам билангина бахтли яшай олади. Ана шундагина турмуш тотув, ҳаёт лаззатли бўлади.

Маълумки, совчи қўйдириш ҳуқуқи, азал-охир, йигитларга берилган. У ўз дилини уйдагиларга очади. Улар эса ана шу дил изҳори билан қизникига совчиликка боришади. Удумимизга кўра, биринчи боришдаёқ совчиларга қиз томондагилардан рад ёки «ҳа» жавоби берилмайди. Чунки қиз бор уйга совчи келади, деймиз. Мулоҳазали ота-оналар совчиларнинг дилини оғритмаслик учун: «Биз уйдагилар, қариндош-уруғлар билан маслаҳатлашиб, кейин жавобини айтсак», ёки «қиз билан йигит бир-бирини кўришсин, синашсин, кейин яна гаплашармиз», деб яхши муомала қилишади.

Лекин баъзида мана бундай воқеаларнинг ҳам гувоҳи бўлиб турамиз. Совчилар: «Шу уйда қиз бор экан» деб кимлигини билиб-билмай кириб келаверадилар. Ҳаттоки улар қизнинг исмини ҳам, ота-онасини ҳам билишмайди. Баъзида бир-бирини танимаган бундай «қуда»лар йигит-қизни учраштиришади. Шу билан бир учрашувдаёқ уларнинг бир-бирига ёққан ёки ёқмагани сўралиб, рози бўлишса дарров унаштиришади. Тўй ҳам ўтади, кейин бирдан оила бузилади. Бунинг сабаби бир хил: «Характерлари тўғри келмай қолади». Мана шуларни ҳисобга олган ҳолда тасодифий совчилик ва шошилиб никоҳдан ўтишда жуда мулоҳазали бўлишимиз керак.

Аввало, йигит ҳам, қиз ҳам оила қуришга тайёр бўлишлари лозим. Қиз бола уй-рўзғор юмушларидан тортиб, келинлик одобигача, йигит эса рўзғор бутлашни, оила эҳтиёжларини қондиришни, сарф-харажатни, энг асосийси онаси, отаси, оила аъзолари билан умр дўстининг ҳақиқий оила аъзоси бўлиб кетишини таъминлаши керак. «Бир кўришда кўнгил қўйиб» ёки «Совчиларни нуқул қайтараверсак, кейин қизимизнинг ёши ўтиб қолади» деб тезда унашиш, «Нима бўлса — бўлди» қабилида иш тутиш кейинчалик катта ташвишларни, бир умрлик афсус-надоматларни келтириб чиқаради.

Фарзандларининг бахт-саодатли бўлишига ота-оналар ҳаммадан кўп қайғуришади. Уларнинг ўз орзу-ҳаваслари, ўй-умидлари, яхши тилаклари бўлади. Буларни ҳам доим ҳисобга олиш керак. Лекин бирга турмуш қурадиган, бир умр бирга яшайдиган йигит-қиз хоҳиш-истакларини, кўнгил розларини ҳам билишни, «характерлари»ни синаб олишга ҳам имконият яратишни унутмайлик.

Истардикки, қиз эшигини «супурган» ҳар бир совчининг тилак-истаги дадил, севгига ва садоқатга хизмат қиладиган бўлсин. Токи шоир айтганидек: «Севгисини сеп қилиб қиз узатдик, ёр-ёр....» бўлсин. Дил розларини ота-оналарига айтгани ийманиб юрган иффатли, ҳаёли қизларимиз эшикларини совчилар чертганда юраклари ширин орзиқиб кетсин. Келинлик оқ либосини кийиш ҳар бир бахтиёр қизга насиб этсин! Куёв ҳам латофатли, садоқатли, бир умрли вафодор ёрга уйланаётганидан катта ҳаётга чексиз қувончлар билан шахдам қадам қўйсин.

Нурхон БАҲРОМОВА,
кўп болали она.

Бозор қуриляпти

Акмал Икромов районидаги Янгиобод, Акмал Икромов, Ғафур Ғулом ва Учтепа маҳаллалари аҳолиси кундалик харид моллари учун ўзларидан узоқдаги «Фарҳод» ёки «Кўкча» бозорларига қатнаб анча қийналишарди. Айниқса, маҳалла кексалари ва уй бекалари бундан кўп азият чекишарди. Меҳнат аҳли талаб ва эҳтиёжлари ҳисобга олиниб, «Бирлик» бекатида «Фарҳод» бозорининг филиали қурилиши бошлаб юборилди. Яқин кунларда бозорча ўзининг дастлабки харидорларига хизмат кўрсата бошлайди.

Б. АҲМЕДОВА,
республика махсус музика ва рассомчилик мактаби ўқувчиси.

Дастурхонга — оби-нон

Юсуф Саккокий кўчасида янги озиқ-овқат магазини қуриб

фойдаланишга топширилди. Магазин ёнида «Оби-нон» цехи қурилиши бошлаб юборилди.

Д. НАБИХЎЖАЕВА,
ТошДУ толибаси.

Тикувчи бекалар

«Камолон» маҳалласида махсус кийим тикиш кооперативи иш бошлади. Оқибатда шу ердаги кўпгина оналар ва уй бекалари иш билан таъминланди. Бу кооперативга қўлидан тикиш-бичиш келадиган юқори синф ўқувчилари ҳам жалб этилди.

Г. РАЖАБОВА.
ТошДУ толибаси.

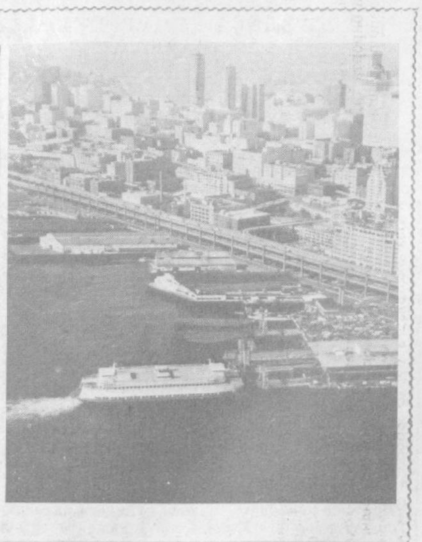

Бrandirодарлашган шаҳарлар дўстлиги

Бугунги Сиэтл

АПН орқали ушбу суратларни «Тошкент оқшоми» газетасига йўллаган Вашингтон штати саёҳатлар бюроси Сиэтл бўйлаб ўзига хос экскурсияга чорлайди.

Тошкент билан биродарлашган шаҳар ҳаётига бағишланган суратларнинг дастлабки туркумини эътиборингизга ҳавола этамиз.

СУРАТЛАРДА: юқорида — кема дарғаси Хейди Ламм; юк кемалари бандаргоҳи кўриниши; ўнгда — денгиз саёҳатларига мўлжалланган кема; пастда — штат ўрмонзорлари.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Тиллар тўғрисидаги қонуни лойиҳасини муҳокама қиламиз

Мукаммалликни талаб этади

Ўзбекистон ССРнинг Тиллар тўғрисидаги қонуни лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси учун тақдим қилиниши республика маънавий-сиёсий ҳаётидаги катта воқеа бўлди.

Тиллар тўғрисидаги мазкур қонун узоқ давом этган ўзбек тилига давлат тили мақоми бериш билан боғлиқ масала атрофидаги мунозара, мулоҳаза ва мусоҳабалардан сўнг махсус комиссия томонидан ишлаб чиқилган бўлса ҳам, унда таҳрирталаб, аниқликни тақозо этувчи ва жиддий қўшимчалар билан тўлдирилиши лозим бўлган ўринлар, чамамда, анчагина бор. Мен, асосан, Қонуннинг «Кириш» ва «Умумий қоидалар» акс этган 1 боби тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларимни билдирмоқчиман.

Бобнинг I моддасида: «Ўзбекистон ССРнинг давлат тили ўзбек тилидир» дейилсада, қолган ўн бобдан келиб чиқадиган маъно бир вақтнинг ўзида республикада рус тилини ҳам давлат тили деб эътироф этилишини талаб қилади. Мазкур бобнинг 3-моддаси, II бобнинг 8-моддаси, III бобнинг 2-моддаси, IV бобнинг 13, 14, 15, 16-моддалари, V бобнинг 20, 21, 22-моддалари, VIII бобнинг 30-моддаси, IX бобнинг 33, 34, 35-моддалари бунга шубҳа қолдирмайди. Шундай ҳолда, лойиҳа номини «Ўзбекистон ССРнинг Тиллар тўғрисидаги Қонуни» деб аталиши тўғри. Агар, бир қатор олимлар айтганидек, лойиҳа «Ўзбекистон ССРнинг тил тўғрисидаги «Қонуни» деб аталса, гап фақат ўзбек тили тўғрисида бориши зарур бўлади.

Ҳақиқатан ҳам, лойиҳани шу йўсинда ўзгартириш зарур кўринади. Акс ҳолда, лойиҳанинг «Кириш» қисмидаги: «Тиллар тўғрисидаги ушбу Қонун республика территориясида ўзбек тилини давлат тили сифатида расман қўллашнинг ҳуқуқий асосларини белгилаб беради» деган жумла мутлақо тушунарсиз бўлиб қолади. Хўш, ўзбек тилини республика территориясида давлат тили сифатида расман қўлланишини қайси тиллар белгилаб бермоқда? Умуман, бирор тилни расман қўлланишини бошқа бирор тил белгилаб бера оладими?

Хуллас, лойиҳа номи ва ундан келиб чиқадиган маъно ўзаро мутаносиб бўлиши керак.

Бобнинг 3-моддасида: «Ўзбекистон ССР чегарасидан ташқари жўнатиладиган расмий хат-ҳужжатлар асосан рус тилида ёки ҳар икки томон учун мақбул тилда тузилади» дейилган. Худди шу моддада давлат ва жамоат органларининг, IV бобнинг 14-моддасида Ўзбекистон ССРдаги муассаса, корхона ва ташкилотларнинг республика ташқарисидаги фаолияти ва ёзишмалари ўзбек ва рус тилида амалга оширилади, деган жумлалар борки, булар бири бирини инкор этади. Чунки мазкур орган ва ташкилотларнинг республика ташқарисидаги фаолият ва ёзишмалари айнан расмий хат-ҳужжатларда акс этган бўлади-ку!?

Умумий қоидалар бобининг 4 ва 5-моддаларида мутлақо зарурати бўлмаган жумлалар борки, лойиҳа муаллифлари бу ўринда нимани назарда тутаётганларини англаб бўлмайди. Чунончи, 4-моддада: «Ўзбекистон ССР республикада тиллар ривожлантириш ва қўллаш борасидаги ҳар қандай масалани, башарти бу масала СССР Конституциясида, ССР Иттифоқининг бошқа қонун ҳужжатида СССР тасарруфига бериб қўйилган бўлмаса, ҳал этиш ҳуқуқига эгадир». Модомики, тиллар тўғрисида масалани ҳал этаётган эканмиз, демак, бу масала СССР тасарруфига бериб қўйилмаганлиги ўз-ўзидан равшан бўлмайдими?

5-модда янада жумбоқ. Унда: «Қорақалпоғистон АССР автоном республика территориясида тилларни ривожлантириш ва қўллаш борасидаги ҳар қандай масалани, башарти бу масала Ўзбекистон ССР тасарруфига бериб қўйилган бўлмаса, ҳал этиш ҳуқуқига эгадир» дейилгач: «Қорақалпоғистон АССР Ўзбекистон ССР тасарруфи доирасидан ташқарида автоном республика тилининг ҳуқуқий статусини жорий қилиш, шу жумладан, уни давлат тили деб белгилаш ҳуқуқига эгадир» дейилади. Ахир бу ўз-ўзини инкор этиш-ку!

Носир ЖЎРАБОЕВ,
Тошкент автомобиль ва йўллар институтининг ўқитувчиси.

БУЮК ҚАДРИЯТ

Ҳар бир инсонга ҳаёт ҳадя этган она яккаю ягона бўлгани каби унинг тили ҳам, Ватани ҳам битта бўлади. Шу боисдан эълон қилинган қонун лойиҳасини «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг давлат тили тўғрисидаги қонун» дейилишини тавсия этаман.

Лойиҳадаги «Ўзбекистон ССР давлат тили ўзбек тилидир» жумласи қайта қуриш шарофатининг меваси эканлиги кўриниб турибди. Лойиҳа XI боб ва 39 моддадан иборат бўлиб, уларда гарчи биринчи ўринда ўзбек тилининг равнақ топиши таъкидланган бўлса ҳам қатор чалкашликлардан иборат. Икки тилни (ўзбек ва рус тилини) баробар юритиш, яъни икки тиллилик жуда кўп такрорланган. Масалан, кўргазмали ахборот матнлари икки тилда бир хил катталикдаги ҳарфларда ёзилиши айтилган. Буни ўзгартириш лозим, деб биламан. Матнларни йирик ҳарфлар билан фақат ўзбек тилида ёзилишини тавсия этаман.

Лойиҳада араб алифбосига асосланган эски ўзбек ёзуви ҳақида гап кетар экан, мактабларда араб алифбосига асосланган эски ўзбек ёзувини ўрганиш учун соатлар ажратилиши тавсия этилган. Буни ўрганиш, тарихимизни чуқур ўрганиш ва қимматли ёдгорликларнинг аслини ўқиб-ўрганишимизга имкон беради.

Умуман республикамиздаги барча ҳужжатлар ва ишлар ўзбек тилида бўлгани мақсадга мувофиқ.

Шу фурсатдан фойдаланиб, яна қуйидаги фикрларни билдираман: республикамиз мактабларида ўзбек тили соатларини яна ҳам кўпайтириш ва икки гуруҳга бўлиб ўқитиш бу тилни пухта ўрганишни таъминлайди. Айниқса, рус мактабларида ўзбек тили дарсининг ўқитилишини яхшилаш лозим. Ўзбек тили дарси республикамиздаги барча ўрта ва олий ўқув юртларида ҳам атрофлича ўқитилиши керак.

Ҳозирги даврда кишиларнинг исм ва фамилиялари нотўғри ёзилганлиги сабабли мазмунсиз исм ва фамилиялар кўпайиб кетаётганлиги сир эмас... Шунинг учун барча корхона ва муассасалар раҳбарлари, иш юритувчилар саводхон бўлишини тавсия этаман.

Маъмура АБДУСАМАТОВА,
Собир Раҳимов районидаги 196-мактабнинг она тили ва адабиёт ўқитувчиси.

Реклама ва эълонлар

Ким бўлсам экан?

ШИФОКОРМИ, МЕЪМОРМИ, ҚУРУВЧИМИ? ҲОЗИР КЎПЧИЛИК ЁШЛАР ОЛДИДА АНА ШУ САВОЛ КЎНДАЛАНГ ТУРИБДИ.

Ўйлаб кўринг, эҳтимол сизнинг истеъдодингиз инсон фаолиятининг энг кўҳна ва зарур соҳаларидан бири — савдодадир.

Шу соҳанинг етук мутахассиси бўлиш учун жиддий билим ва тайёргарлик керак. Бундай билим ва тайёргарликни сизга «ШУҲРАТ» МАКТАБ-МАГАЗИНИ беради.

Мактаб-магазинга 17—25 ёшдаги 8 ёки 10-синф маълумотига эга, Тошкент шаҳрида пропискаси бўлган қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 5 ва 6 ой.

Ҳар ойда 52 сўмдан 63 сўмгача стипендия берилади.

Ўқишга кириш учун директор номига ариза ёзиш ва қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш лозим: маълумоти ҳақида ҳужжат, мактабдан ёки сўнгги иш жойидан характеристика, тўрт дона сурат (иккитаси 3х4 ва иккитаси 6х9 см. ҳажмида).

Адрес: Тошкент, Чилонзор массиви, 11-квартал, 2-уй (20, 34, 41, 50, 54, 70, 75, 182, 187, 189-автобусларнинг, 6, 11, 13, 19-троллейбусларнинг «Шуҳрат» бекати, метронинг «Чилонзор» станцияси).

«Шуҳрат» мактаб-магазини.

«Сегмент» ёзув машинкалари ва ҳисоблаш техникасини ремонт қилади

Серсоҳали «Сегмент» кооперативи ташкилотлар билан
техник хизмат кўрсатиш,
комплекс хизмат кўрсатиш,
ремонт
ишларини бажариш юзасидан шартномалар тузади.

Комплекс хизмат кўрсатиш деганда техник хизмат кўрсатиш ва барча турдаги ремонт ишлари (шу жумладан, техникани ижрочи транспорти билан стационарга олиб бориб ремонт қилиш ва келтириб бериш) кўзда тутилади. Хизмат нархига ўрнатилган эҳтиёт қисмлар қиймати ҳам киради, кооперативда барча эҳтиёт қисмлар бор.

«Сегмент» шунингдек, ҳисобдан чиқарилиши мўлжалланган техника ҳолатини экспертизадан ўтказади ва уни сотиб олади.

Ҳақи пул ўтказиш йўли билан ёки нақд пул билан тўланади.

Тошкент аҳолисига кооператив яна бир турдаги хизматни кўрсатади — ДАВЛАТ БАҲОСИДАН 15 ФОИЗ АРЗОНГА ёзув машинкаларини ижарага беради. Ижарага олинган техниканинг технологик ремонти бепул бажарилади.

Бизнинг адрес: Тошкент, Ново-Полторацкая кўчаси, 51, 2, 3-автобуслар билан бориш мумкин, «16-ўрта ҳунар-техника билим юрти» бекати.

Телефон: 55-23-75, соат 9 дан 18 гача қўнғироқ қилиш мумкин.

Серсоҳали «Сегмент» кооперативи.

Магазинга қайтаринг

Магазинга ўз вақтида қайтарилган бўш шиша идишлар истаган вақтда минерал сув, лимонад, қатиқ ёки қаймоқ сотиб олишингизнинг гаровидир.

Тошкент шаҳар Октябрь районининг ушбу магазинлари ҳузуридаги ихтисослашган қабул пунктлари БАРЧА ТУРДАГИ БЎШ ШИША ИДИШЛАРНИ қабул қилади:

2-магазин — Беруний кўчаси, Марказ-27, иш вақти соат 8 дан 20 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

4-магазин — Марказ-13, 8-уй, иш вақти соат 8 дан 20 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

10-магазин — Марказ-14, иш вақти соат 8 дан 20 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача;

12-магазин — Архитектурная, кўчаси, «Уззолото» олдида, иш вақти соат 9 дан 18 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

20-магазин — Абай кўчаси, Марказ-13, иш вақти соат 9 дан 19 гача; танаффус соат 13 дан 14 гача;

19/I-магазин — Саҳибоев кўчаси, Кўкча, иш вақти соат 8 дан 19 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

22-магазин — Уйғур кўчаси, 484, иш вақти соат 9 дан 20 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача;

27-магазин — Навоий кўчаси, 21, иш вақти соат 8 дан 18 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача;

31-магазин — Оқтепа майдони, иш вақти соат 9 дан 18 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача;

33-магазин — Абай кўчаси, Марказ-15, иш вақти соат 10 дан 19 гача, танаффус соат 15 дан 16 гача;

62/2-магазин — Самарқанд дарвоза, Заҳариқ, иш вақти соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

3-магазин — У. Юсупов кўчаси, 6«а», иш вақти соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 15 дан 16 гача;

28-магазин — Калинин массиви, иш вақти соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 13 дан 14 гача;

38-магазин — Хуршид кўчаси, иш вақти соат 9 дан 19 гача, танаффус соат 14 дан 15 гача.

Магазинлар ҳузуридаги қабул пунктлари дам олиш кунларисиз ишлайди. Бундан ташқари шанба ва якшанба кунлари катта-катта турар жой массивлари бўйлаб (2, 4, 10, 12, 20-магазинлардан) аҳолидан бўш шиша идишларни қабул қиладиган машиналар қатнайди.

Октябрь район озиқ-овқат савдоси идораси.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Маданиятимиз тарихидан

Ибн Боттутанинг саёҳатлари

«МЕН шаҳарга етиб келиб унинг ташқарисида тўхтадим. Кишиларимдан бири шаҳар қозиси Садр Абу Ҳафс ал-Бакри деган кишининг ҳузурига йўл олди. У менга ўз ноиби Нурил Исломни юборди. Нурил Ислом келиб мен билан саломлашиб, ҳол-аҳвол сўрашгач, ўз хўжасининг олдига қайтиб кетди. Шундан сўнг қози ўзи одамлари билан келиб мен билан кўришди. Унинг ўзи ёш бўлса ҳам, хизматлари улуғ эди. Унинг икки ноиби бор эди, бири ҳозир эслатилган Нурил Ислом, иккинчиси эса, эътиқоди устивор ва фақиҳ илмини у каби симирган Нуриддин ал-Кермонийдир. Қози билан учрашув чоғимизда у менга шундай деди: «Шаҳримизда азбарои одам қалинлигидан йўл топиб юришингиз амри маҳолдир. Шу боис ноибимиз Нурил Ислом бошчилигида тонгга яқин кира олурсиз». Бизнинг рози бўлмасликка иложимиз қолмади. Биз ҳеч кими йўқ бир мадрасага бориб қўндик. Бомдоддан кейин бизнинг ҳузуримизга юқорида номи қайд этилган қози ва у билан шаҳарнинг мартабали кишилари ҳам ташриф буюрдилар. Улар орасида мавлоно Ҳумомиддин, мавлоно Зайниддин ал-Мақдисий, мавлоно Риойиддин ал-Ридовий, мавлоно Жалолиддин ал-Имодий ва Хоразм амирининг имоми Шамсиддин ас-Синджорийлар ҳам бўлиб, уларнинг ҳаммаси ҳурматли, муносиб одамлар эди...».

Ушбу сатрлар шарқшунос олим Н. Иброҳимов томонидан нашрга тайёрланиб, ўтган йили Москвада рус тилида чоп этилган «Ибн Боттута ва унинг Ўрта Осиё саёҳатлари» номли китобига тааллуқлидир. Ибн Боттута ҳақидаги бу китоб биринчи марта эълон этилган бўлиб, унда сайёҳнинг ҳаёти ва сафарлари фаолиятларига доир масалаларга атрофлича тўхталади.

Ибн Боттутанинг тўлиқ номи Шамсиддин Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Абдуллоҳ ибн Муҳаммад ибн Юсуф ал-Лаватий ат-Танжий бўлиб, 1304 йили Марокашга қарашли Танжир шаҳрида ўртаҳол оилада дунёга келган. Ўз шаҳрида саводини чиқаргач, олис йўлга отланиб Маккага борган. У ерда барча диний ақидаларни тўла адо этиб, «ҳожи» деган фахрий унвон олишга муяссар бўлгач, ўз йўлини давом эттирганлиги тадқиқотчи ва мутаржим Н. Иброҳимовнинг китобида муфассал баён этилади. Мунаққиднинг ёзишича, йигирма етти йиллик саёҳати давомида Ибн Боттута 75 минг миля йўл босиб, юзлаб катта-кичик шаҳарлар, қишлоқларда бўлган ҳолда бутун Шимолий, Ғарбий Африка, Арабистон ярим ороллари, Испания, Туркия, Эрон, Шарқий Европа, Ўрта Осиё, Ҳиндистон ҳамда ниҳоят Хитойга саёҳат қилган. Бу эса роппа-роса 150 минг километр деган сўз бўлиб, жуда улкан рақамдир. Агар ўша давр назари билан қаралса, ҳар қадами хавф-хатарларга тўла сермашақатли бўлган бунча оғир йўлни босиб ўтиш осон бўлмаганини тасаввур этиш мумкин.

Ибн Боттута ўзи бўлган ҳар бир мамлакатнинг шубҳасиз ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий ҳаётига, маданиятига алоҳида эътибор берган. Кўрган-кечирганларидан ташқари эшитганларини ҳам назар-эътиборидан қочирмаган. Айниқса, Ибн Боттутанинг Қора денгиз орқали Қримга, кейин Олтин Ўрданинг пойтахти Сарой Беркага келгандаги фаолияти Н. Иброҳимов китобида тарихий далиллар асосида яхши ёритилган. Лекин биз бунда мунаққид китобхон диққатига ҳавола этувчи сайёҳнинг 1333 йилнинг бошларида Ўрта Осиёга қилган сафарига кўпроқ тўхталамиз.

Сайёҳнинг Хоразм пойтахти — кўҳна Урганчга етиб келиб унинг қозиси томонидан кутиб олинганини юқорида келтирдик. Шундан кейин у, яна сўзини давом эттириб шундай деб ёзади:

«Бу шаҳарга келган куним юқорида исми қайд этилган қози Абу Ҳафс Умар билан масжиддан унча узоқ бўлмаган унинг уйига бордик. У билан бирга девонхонага кирдик. Девонхона жуда муҳташам эди. Деворларига ажойиб гиламлар осилган, палаклар билан ёзилган токчаларда зарҳал идиш-товоқлар, ироқий кумуш кўзалар териб қўйилганди. Одатда у ернинг аҳолиси уйларини шундай дид билан безатар эдилар. Кейин ҳар хил таомлар тортилди. Қози улкан ер-мулкларга эга жуда бой одам эди. У амир Қутлуғ Темур билан божа бўлиб, унинг хотинининг Жажжи оға исмли синглисига уйланган эди...» Шундан кейин сайёҳ ҳозиргина эслатганимиз машҳур тарихий шахс Қутлуғ Темур билан кўришгани ҳақида қалам сураркан ёзади:

«Хоразм амири дарҳақиқат исми-жисмига монанд киши эди. У султон Муҳаммад Ўзбекнинг она томонидан холасининг ўғли бўлиб, унинг улуғ амирларидан бири эди. Айни вақтда у Хуросоннинг волийси (ҳокими) ҳамдир. Унинг ўғли Хорунбек султон Муҳаммад Ўзбекнинг қизига уйланган. Қизнинг онаси султоннинг хотини малика Тойтуғли исмли аёл эди. Қутлуғ Темурнинг хотини Тўрабек хотун ўзининг олижанoблиги билан маълум ва машҳур аёлдир.

Қози мен билан кўришгани келганда шундай деди: «Амир сени кўргани келмоқчи эди, бироқ тоби қочиб қолди». Кейин мен амирдан ҳол-аҳвол сўрагани қози билан бирга жўнадим.

Биз амирнинг уйига келдик ва ҳашаматли меҳвари (девонхонаси) га кирдик. Хоналарнинг кўпчилиги ёғочдан ишланган. Кейин биз гумбази ўймакори нақшлар билан безатилган кичик уйга кирдик. Деворларига ранго-ранг палаклар ёзилган, шипларига зардўзи шойилар илиб қўйилган. Амир шойи кўрпачада ўтирарди, бод туфайли оёғини кўрпага ўраб олган эди. Бу касаллик турклар орасида кенг тарқалган. Мен бориб амир билан кўришдим. Амир мени ўз ёнига ўтқазди. Шунингдек, қозилар ва фақиҳлар ҳам ўтиришди. Амир ўз султони Муҳаммад Ўзбек ҳақида суриштирди. Боёлун[1] хотун ва унинг отаси ҳамда Кустантания шаҳри ҳақида ҳам сўради. Мен унга билганимча ҳаммасини сўзлаб бердим. Кейин баркашларда таомлар келтирилди. Қовурилган товуқ, турна ва каптарлар, бўғирсоқлар, мойли кулчалар ва турли қандолатлар келтирилди. Кейин қатор баркашлардаги тилла ва кумуш тақсимчаларда ҳўл мевалар келтирилди. Уларда арчилган анорлар бўлиб, тилла ва ёғоч қошиқлар ҳам бор эди. Бир қанча ироқий чинни идишлардаги узум ва ажойиб қовунлар кишининг ҳавасини келтириб турарди.

Бу амирнинг одатларидан бири шуки, ҳар куни қози унинг қабулхонасига келади ва унга ажратилган курсига ўтиради; унинг билан бирга фақиҳлар ва котиблар келадилар. Қозининг рўбарўсига бош амирлардан бири ўтиради, унинг ҳузурида ёрғучи деб аталадиган саккиз нафар сара турк амир ва шайхлари бўлади; буларнинг ҳузурига одамлар даъво-дасталар билан келади. Диний ишларга тааллуқли жанжалларни қозининг ўзи ҳал этади, бошқа масалаларни эса, ҳалиги амирлар кўриб чиқадилар. Улар ишларни тўғри ва адолатли ҳал этардилар. Ҳеч бир масалада улар зинҳор қизиққонлик қилмас, пора олмас эдилар. Муддаийлар ҳам шунга кўникиб қолган эдилар».

Шубҳасиз, бу сўзлар XIV асрда, Ўзбекхон замонасида, ислом дини Олтин Ўрда жамияти табақасининг ҳукмрон ғояси бўлиб қолгандан кейин ҳам суд ишларининг бир қисми ҳамон ёрғувчилар қўлида, яъни мўғулларнинг одатдаги қонуни бўлган Чингизхон ясоғи асосида ҳукм қилувчи судьялар қўлида бўлганлигини яққол кўрсатади албатта.

Ибн Боттута Хоразм амири Қутлуғ Темурни одил, фуқаропарвар, унинг завжаси Тўрабек хотунни диёнатли, товфиқли деб таърифлар экан, буларнинг саъйи-ҳаракатлари билан кўҳна Урганч ва Хоразмнинг бошқа талай жойларида олиб борилган юксак қурилишлар, ободонлаштириш ишларининг адоғи йўқлигини, ўша даврлардан то Чингизхон истилоси (1221 йил) га қадар Хоразмда аҳоли қандай зич бўлган бўлса, Қутлуғ Темур даврида ҳам шундай аҳоли зич яшаганлигини, ҳатто кундуз кундан то шомгача одам тирбанд ҳаракат қилганлиги туфайли шаҳар гўё чайқалиб турган денгизга ўхшашлигини алоҳида мамнуният билан ҳикоя қиладики, бу нарса бизнинг кўз олдимизда ҳар томонлама камол топган маданият ўчоғи ҳамда савдо маркази бўлган қудратли давлатни бевосита гавдалантиришлигини ҳам кўрамиз.

Сайёҳ Хоразмдан оқиб ўтадиган Амударёга ҳам эътиборини қаратиб: «...Хоразмнинг шундоқ ёнидан жаннатдан ато этилган тўрт дарёлардан[1] бири бўлган Жайҳун дарёси оқиб ўтади. Бу дарё Итилга[2] ўхшаб кетади», деб ёзар экан, ушбу дарёни нафақат ҳаёт, балки хоразмликлар иқтисодий тижоратининг манбаи эканлигини ҳам қайд этиб ўтади.

Ибн Боттута Хоразмда қисқа вақт турганидан кейин, ўша даврларда чиғатойлардан Аловиддин Тормаширин (1326—1334 йил) ҳукмронлик қилган Мовароуннаҳрга йўналган. Умуман, у қаердаки бўлган бўлса, ҳамма ерда бирдай илиқ-иссиқ кутиб олинганидай Мовароуннаҳр диёрида ҳам у шундай зўр иззат-ҳурмат билан қарши олинган. У дастлаб энг йирик машҳур шаҳарлардан бири бўлмиш Бухорога бораётиб, унинг ниҳояси Вобкентда тўхтаганини ёзиб шундай дейди:

«Бу Бухорога бир кунлик йўлда жойлашган, ҳовузлари, боғ-роғларига эга чиройли шаҳарчадир. Бу ернинг аҳолиси узумларини йил давомида сақлайдилар. Уларда айниқса бир нав мева бўлиб, уни алаллу деб атайдилар. Уни қуритадилар ҳамда одамлар уларни Ҳиндистон ва Хитойга элтадилар. Уни ҳали янги ва лаззатли вақтида сувга чайдилар ва бу сувни ичадилар. Уни қуритганларида эса у, сал нордонроқ ҳолатга келади. Бу мева кўп юмшоқки, мен бундайини на Андалусияда, на Сурияда кўрмадим». Шундан кейин у, кун бўйи буткул боғлар, ҳовузлар, дарахтзору, ишлов берилган кенг, ям-яшил экинзорлар оралаб юриб Бухорога етиб борган. Шаҳарни зиёрат қилар экан, бу ўлкада унча кўп бўлмаган омон қолган баъзи иншоотлардан бошқа Чингизхон давридан у вайрон этган масжид, мадраса ва бозорлар ҳали-ҳанузгача хароба ҳолида ётганини ачиниш билан гапиради. Ундан сўнг Бухорога яқин бўлган Фатхободга ташриф буюради.

Н. Иброҳимовнинг ёзишича, ўша 1333 йилиёқ сайёҳ ўзининг Ўрта Осиёга қилган саёҳатини якунлаб Шимоли-Шарқий Эронда, ундан сўнг Афғонистонда бўлади. У ердан эса Ҳиндикуш орқали 1333 йил 12 сентябрда Ҳиндистонга борган ва у ўлкада қарийб саккиз йилча туриб қолган. Сўнгра ўзи кўпдан бери орзу қилган Хитойга боришга мушарраф бўлган. Бу ўлка ҳақида ҳам қизиқарли ҳикоя қилишлигини кўрамиз.

73 йил яшаб ўз ватанида вафот этган толмас, ғайратли, зўр ирода, ақл-идрок эгаси бўлган бу араб сайёҳининг саёҳати тарих зарварақларига абадий ёзилиб қолди.

Хулоса қилиб айтганда, ўлкамиз тарихини, маданиятини ўрганишда бундай асарлар ниҳоятда зарур. Улар тўлиқ ҳолда ўзбек тилда чоп этилса айни муддао бўлур эди.

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИНОВ.

1. Олтин Ўрда ҳукмдори Ўзбекнинг хотини, Константинополь қироли Ласкариснинг қизидир.

1. Нил, Тигр, Фрот, Жайхун дарёлари назарда тутилади.
2. Волга.

«Ташгорстрой» бошқармаси базасидаги

31-ТОШКЕНТ ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

бўёқчи, қурувчи, бадиий безак берувчи-бўёқчи, дурадгор-қурувчи, дурадгор-паркетчи, газ-электр пайвандчи, кошинкор-плитачи ихтисосликлари бўйича

Ўқувчилар қабул қилади

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ўқиш муддати — 8 синф базасида — 3 йил; 10 синф базасида — 1 йил.

Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган, 8—10 синф маълумотига эга бўлган ёшлар сувоқчи-ғишт терувчи касблари бўйича 6—8 ойлик группаларга ўқишга қабул қилинадилар. Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

3 йиллик таълим группаларининг ўқувчилари давлат таъминотида бўладилар, 6—8 ойлик таълим группаларининг ўқувчиларига ойига 70 сўм стипендия тўланади. Ҳамма ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси даврида меҳнат ҳақининг 50 проценти берилади. Билим юртида тўгараклар, спорт секциялари ишлаб турибди, «Ташгорстрой» базасида дам олиш зонаси мавжуд.

Билим юртидаги ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади. Билим юртини тамомлаганлар Тошкент шаҳар қурилиш объектларига ишга юбориладилар.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар талаб қилинади: директор номига ариза, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумот ҳақидаги ҳужжат, медицина справкаси (086/У форма), яшаш жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Қоратош кўчаси, 44-уй (7, 8, 11, 16-трамвайлар; 53, 59, 62, 91, 31, 43, 11, 95, 36-автобусларнинг «Хадра» бекати). Телефон — 42-33-56.

Тошкент шаҳар Халқ таълими бошқармаси

С. И. СТРЕЛКОВ НОМИДАГИ 2-ПОЛИГРАФЧИЛАР ЎРТА-ҲУНАР ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

янги ўқув йили учун

Ўқувчилар қабул қилади

Билим юрти ўрта маълумотли фотонабор электрон қурилмаларда ишловчи оператор, корректор-ҳарф терувчи, офсет босма печатниклари, линотипчи, ҳарф терувчи, печатник ва муқовачиларни тайёрлайди.

БИЛИМ ЮРТИГА 15—18 ЁШДАГИ 8—10 СИНФНИ ТАМОМЛАГАН ЎҒИЛ ВА ҚИЗ БОЛАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти битирувчиларига тўлиқ ўрта маълумот ва ҳунар олганликлари ҳақида диплом берилади.

Ўқувчилар бепул кийим-бош ва 3 маҳал иссиқ овқат билан таъминланадилар.

10-синфни битирганлар учун ўқиш муддати — 1 йил бўлиб, 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар. 9-синфни тамомлаганлар II-курсга қабул қилинадилар.

Билим юртини имтиёзли диплом билан тамомлаганлар Москва ва Львов полиграфия институтларига, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтининг полиграфия бўлимига ўқишга юбориладилар.

Ўқиш муддати узлуксиз меҳнат стажига киради.

МАШҒУЛОТ ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Зарурий ҳолларда ўқувчилар ётоқхона билан таъминланади.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: билим юрти директори номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлик тўғрисида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақида гувоҳнома (асли), 6 дона фотосурат (3х4 см).

Адрес: Тошкент шаҳри, Чилонзор райони, Нурхон кўчаси, 21-уй (метронинг «СССР 50 йиллиги», станцияси, 13-троллейбус, 33-автобуснинг «Бўрижар» бекати).

15-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

қабул эълон қилади

БИЛИМ ЮРТИ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

8-синф маълумоти билан билим юртига қабул қилинганлар уч йил муддатда монтажчи-ғишт терувчи, бўёқчи-сувоқчи, дурадгор, электр-газ пайвандчи, дурадгор-мебелчи касбларини эгаллайдилар.

БУ КАСБЛАРНИ ЭГАЛЛАШ УЧУН 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

6 ойлик курсларга ҳарбий мажбуриятни шу йилнинг май ойигача ўтаб қайтганлар, шунингдек 10-синф маълумотига эга бўлган йигитлар қабул қилинадилар. Уларга 75 сўм миқдорида стипендия тўланиб, улар юқори вольтли ҳаво линияларида катта кучланишли электр тармоқлари бўйича мутахассис, электр газ пайвандчи, дурадгорлар, сувоқчи-бўёқчи, слесарь-сантехник мутахассисликларига ўқитилади.

ЙИЛЛИК КУРСЛАРГА 10-СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. Уларга темир йўл ва метрополитенда автоматика, телемеханика ва алоқа қурилмаларини жиҳозлаш, бўёқчи-сувоқчилар, дурадгорлар, электр-газ пайвандчи, ғишт терувчи ва пардозловчи касблари ўргатилади ва 30 сўм миқдорида стипендия тўланади.

8-синф маълумоти билан билим юртига қабул қилинганлар 4 маҳал бепул иссиқ овқат, кийим-бош, узоқдан келганлар ётоқхона билан, бундан ташқари ишлаб чиқариш практикаси давридаги иш ҳақининг 50 проценти билан таъминланади.

ЎҚИШ ВАҚТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Ўқишни имтиёзли диплом билан битирганларга олий ўқув юртига кириб ўқиш учун йўлланмалар берилади. Улар институтга конкурсдан ташқари қабул қилинади.

Ўқишга кирувчилар 1 сентябргача қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт шахсан кўрсатилади, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки етуклик аттестати, турар жойдан справка, 5 та 3х4 см ҳажмидаги фотосурат, соғлиғи тўғрисида 086/У формадаги медицина справкаси, характеристика.

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ ҲАР КУНИ СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Слоним кўчаси, 113-уй (26, 151, 161, 15, 48, 61, 154-автобусларнинг «Иззат» бекати). Телефон: 96-17-61.

ДИҚҚАТ!

Шамсутдинов кўчаси бўйлаб ўтган иссиқлик трассасида ремонт ишлари олиб борилиши муносабати билан

23 АВГУСТГАЧА 42, 43«э», 93-автобус маршрутларининг ҳаракати Қорасарой кўчасидан икки йўналишда 4-Блюхер проезди орқали Шамсутдинов кўчаси бўйлаб ва у ёғига маршрут бўйича ташкил этилади.

Справкалар учун телефонлар — 32-99-42, 75-98-66.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг барча турдаги шаҳар пассажир транспорти ишини мувофиқлаштириш ва ривожлантириш бошқармаси.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ОЛИЙ УМУМҚЎШИН КОМАНДИРЛАРИ БИЛИМ ЮРТИ

«физик» ихтисоси бўйича математика ва физика кафедрасининг **ўқитувчиси** лавозимига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 11 августгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: 700023, Тошкент шаҳри, 23-алоқа бўлими.

БИЛИМЛАР УЙИ

(Киров кўчаси, 24-уй)

араб графикаси асосида эски ўзбек тилини ўқитиш курсларига

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Машғулотлар — группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

Справкалар учун телефонлар — 56-48-97, 56-87-67, 56-86-79.

Техник-картографлар тайёрлаш бўйича

КУРСЛАРГА

1989 йил 31 августгача

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Ўқишга Тошкентда пропискада турувчи, 17 ва ундан катта ёшдаги 10-синф маълумотига эга бўлган қиз болалар кириш имтиҳонларисиз, мандат комиссиясида суҳбатдан ўтиш йўли билан қабул қилинади.

Таълим — рус тилида олиб борилади.

Ўқувчилар ойига 70 сўм стипендия билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати — 11 ой.

Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 93-уй, кадрлар бўлими (5, 26, 37, 52, 183-автобуслар; 2, 3, 13, 28-трамвайларнинг «Куйбишев кўчаси» бекати; 5, 17-троллейбусларнинг «145-мактаб» бекати).

ЎЗ ШАХСИЙ УЙЛАРИДА ЯШОВЧИ ГРАЖДАНЛАР

ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ ПЕЧКАЧИЛАРИ

дудбуронлар, вентиляция каналларининг 1989-1990 йил иситиш мавсумига яроқлилигини аниқлаш мақсадида

УЛАРНИ ТЕКШИРИШ ИШЛАРИНИ БОШЛАБ ЮБОРДИ

Хизмат учун ҳақ Ўзбекистон ССР Нархлар давлат комитети томонидан тасдиқланган Прейскурантга мувофиқ ўша жойнинг ўзида тўланади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, 1-Қорасув массиви, Красновосточная кўчаси, 114-уй. Телефонлар: 65-98-55 (ПТО), 65-98-56 (бухгалтерия).

ТОШКЕНТ ШАҲАР КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ

кимёвий-кўпикланувчи огнетушителларни

ЗАРЯДЛАБ ВА ҚАЙТА ЗАРЯДЛАБ БЕРАДИ

Нақд пул тарзида ёки чеклар ёрдамида ҳақ тўланаётган вақтда буюртмачининг розилиги билан бўш огнетушителлар зарядланган огнетушителларга алмаштириб берилади.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, 1-Қорасув массиви, Красновосточная кўчаси, 114-уй. Телефонлар — 65-98-55 (ПТО), 65-98-56 (бухгалтерия).

Тафсилотларини маълум қиламиз

КУППА-КУНДУЗ КУНИ КОНАНЦЕВО ҚИШЛОҒИ ЯҚИНИДА

Яқинда ТАССнинг: 6 июнь куни Вологда областида номаълум учар объектларнинг бутун бошли «эскадрильяси» ерга қўнди, деган хабари мамлакатни саросимага солди. Маҳаллий ўқувчилар ушбу воқеанинг гувоҳи бўлишибди. СССР Фанлар академиясининг экспедиция группаси номаълум учар объектлар қўнган ерда бўлди.

— Мазкур воқеалар ҳақида мен радиодан эшитдим, —деб ҳикоя қилади ВАГО ғайритабиий ҳодисаларни ўрганиш секциясининг раиси А. Листратов, — ҳангу-манг бўлиб қолдим. Оммавий ахборот воситалари номаълум учар объектлар ташрифи ҳақида шу қадар кенг хабар қилганлигини ҳеч кўрганмисиз? Биз воқеа содир бўлган районга йўл олдик, вазифамиз — буларнинг ҳаммаси ҳазилми-йўқми, ишонч ҳосил қилиш эди. Дарҳол айтиб қўя қолай, бундай ҳазил қилишмайди.

Воқеалар Харов район мактабидан бошланди. Ҳаяжонланган ўқувчилар худди шу мактабга югуриб келиб, ғайриоддий ҳодиса ҳақида узуқ-юлуқ ҳикоя қилиб бердилар. Биз уларнинг ҳаммаси билан учрашдик: учови лагерда, бирови уйида экан. Биз болаларни ўша ерга олиб бориб, ўзига хос тергов экспериментини ўтказдик, видеофильмни суратга олдик.

...Мана ўша пайтда ўқувчилар турган тепалик, олдинда ўтлоқ ва дарёча, шу яқиндан иккита электр узатиш линияси ўтган. Люда Рибакова, Серёжа Белявский, Света Каретина, Марина Ширяева — 11-13 ёшдаги зийрак болалар, аммо фантастика билан қизиқишмайди. Улар навбати билан ўз ҳикояларини такрорлашади — олимлар уларнинг ҳар бири билан алоҳида-алоҳида суҳбатлашадилар. Ўқувчилар нур сочувчи шар шаклидаги тўрт объектнинг қаердан қайси томонга ҳаракат қилганини кўрсатишади. «Кўрсатмалар»нинг айрим жиҳатлари бир-биридан фарқ қилади, аммо одатда, гувоҳлар терговини чалғитишга уринмаган ҳолларда ўзи шундай бўлади.

...Мана бу ерда нур сочувчи шар ўтлоққа тегди (тегмай, муаллақ туриб қолган бўлиши ҳам мумкин), мана бу ерда тепаликдан думалаб тушган, ҳув анави ерда, дарё яқинида тўхтаган. Соҳил бўйидаги буталар яқинида шар очилган.

— Худди апельсин каби икки паллага ажралди, — дейишади воқеанинг ёш шоҳидлари. — Паллаклар орасида бошсиз одамга ўхшаш гавда пайдо бўлди.

Света Каретина

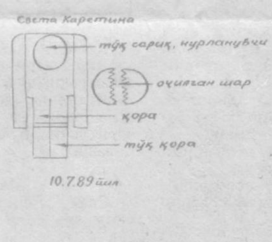

Света Каретина «ўзга сайёралик»ни ва шарни шундай тасвирлайди.

Болалар тафсилотларни эслаб, расмини чизишади. «Оёқлари» қора, «гавдаси» — бироз оч рангда, юқори томони сариқ, жимирлаб туради, «кўкрак» баландлигида ёрқин нур сочувчи доира. «Қўллари» узун, «тиззалари»дан пастга осилиб туради. Айтмоқчи, уларнинг бирор бўғини борлигини ҳеч ким сезмабди. Гавда «оёқлари»ни тик босиб, қишлоқ чеккаси томон йўл олди, трансформаторли устунга етгач ўша ерда тўхталди. Шу пайт шар ҳавога сингиб кетгандек — қорайиб, ғойиб бўлибди.

Болалар гавданинг баландлиги қаерга етишини устундаги белгилар билан кўрсатишади. Бу қарийб 4 метрни ташкил этади. Шарнинг баландлиги ҳам 4 метр экан, чунки гавдалар билан шарнинг баландлиги деярлик бир-бирига тенг эди.

— Болалар билан «келгиндилар» ўртасидаги масофа 100 метрдан ошмас эди, — дейди А. Листратов. — Биз ана шу масофага чекиндик. Чиндан ҳам барча деталларни кузатса бўлади. Ўқувчилар эса ғаройиб саргузаштни қайтадан бошларидан кечираётгандек эди. Уларнинг самимий ҳаяжонланаётгани, маълум қилаётган тафсилотлари, (бундай тафсилотларни олдиндан келишиб олиш қийин). Бизни ҳикоя қилинган воқеа чиндан ҳам рўй берганига тобора кўпроқ ишонтирар эди. Шундай бўлса ҳам мен ҳар эҳтимолга: «Ҳазиллашиб олдик, бас, етарли, ростини айтинг, буларнинг ҳаммасини тўқиб чиқаздингизми?», дедим. Болалар хафа бўлиб қолишди, воқеа ҳақидаги ҳикояни давом эттиринг, деб узоқ вақт ялинишга тўғри келди.

Бундан кейинги воқеалар ростмана саргузаштга ўхшаб кетади. Гавда трансформатор томон бораётганда ўқувчилар ўтлоқдаги аёл кишини кўриб қолишибди. Улар: «Холажон! Уёққа борманг! Ўзга сайёраликлар!» деб қичқиришибди. Аёл буни эшитганми, ёки эътибор бермаганми, бир сўз билан айтганда — келгиндига янада яқинлашган. Шу пайт уларнинг ҳар иккиси ғойиб бўлган. Орадан бир сония ўтгач аёл киши қайтадан, бу сафар трансформатордан 40 метрлар масофада, худди ҳаводан вужудга келгандек, пайдо бўлибди. У ўтакаси ёрилиб, ўтлоқдан қочиб борар эди. Ҳозир ана шу аёлни қидиришяпти.

Экспедиция группаси радиолокаторлари бўлган ҳарбийлар ҳузурига ҳам борди. Ўша куни улар ғайри табиий ҳеч нарсани сезишмабди. Айтмоқчи, экранда бирон нарсага ҳам ўхшатиб бўлмайдиган ғаройиб изларни мунтазам кузатаяпмиз, дейишди улар. Яқин-атрофдаги қишлоқларнинг аҳолиси ҳам айтарли даражада ажаблангани йўқ. «Бизда бу ерда доим қандайдир маразлар учиб юради»,— дейишди улар учрашувларда. Вологда области номаълум учар объектлар эътиборини нимаси биландир ўзига жалб этаётган кўринарди. Илгари аҳоли сукут сақларди, райондаги «Призив» газетасида мақола босилганидан сўнг қизиқиб қолишган шекилли, редакцияга келиб, ким, қачон ва қаерда нималар кўрганлигини эслай бошлашди.

26 майдан 27 майга ўтар кечаси номаълум учар объектни мактаб директорининг ўринбосари В. Прудников кузатибди. Машинада кетаётган экан. Харовга тахминан 30 километрча етмай тўсатдан мотор ўчиб қолибди. Моторни ўт олдираётиб, атроф бироз ёришганини сезибди. Ўрнидан жилиб, бироз юргач оёғи 2 метрдан баланд, қалпоғи бундан каттароқ нурланувчи «қўзиқорин»ни кўрибди. Унинг найсимон «мўйлови» машинага қаратилганди... Кўзингга кўринган бўлса керак, — дейишибди унга эртаси куни ишхонада. Шу хилдаги бошқа кузатувлар ҳам аён. Уларнинг орасида ҳарбийлар ҳам, граждан шахслар ҳам бор. Улар «сигара», «шар», «ликопча» шаклидаги объектларни, ғаройиб нурни кўришган — ҳаммасини санаб адоғига етолмайсан.

— Менинг архивимда энг сўнгги ҳодиса қайд этилган,— дейди А. Листратов. — Агар у таҳлил қилинадиган бўлса қизиқарли ўхшашликларга дуч келиш мумкин. Бу воқеа Москва яқинида рўй берган. Тўққиз аъзоси бўлган оила икки машинада, дарё яқинида тунаб қолган. Ташландиқ қишлоқдаги оналарининг мозорини зиёрат қилгани боришган экан. Қишлоқдан қабристонгина қолган экан, холос. Ярим тунда ёрқин нурдан уйғониб кетишибди. Соҳилга шар қўнаётган экан. Унинг манзарасида қуйи қисми қора, юқори қисми сарғиш икки гавда кўринибди. Шундан кейин ҳамма нарса ғойиб бўлибди. Конанцево қишлоғи яқинидаги воқеаларга ўхшаб кетади, тўғрими? Бу воқеа газеталардаги мақолалардан анча олдин — 30 апрелда рўй берган.

...«Ўзга сайёралик» қўнган жой теварагини кезиш натижасида экспедиция группаси аъзоларининг боши оғриб қолди. Группа раҳбарининг кварц соати тўхтаб қолди. Бунинг боиси нимада экан?

А. ЛАГОВСКИЙ.

«Социалистическая индустрия»нинг 1989 йил 9 июль сонидан.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИДА

Ўзбекистон Журналистлар союзи Тошкент ташкилотининг «НУР» ижодий уюшмаси аҳолига маданий хизмат кўрсатиш мақсадида журналист-ёзувчилар, таниқли ва ёш истеъдодли санъаткорлар иштирокида «Дилбар соатлар» деб номланган лирика оқшомлари ва турли ижодий кечалар уюштиради. Лирика кечалари ва ижодий учрашувлар шартнома асосида корхона коллективларида, район ва қишлоқ маданият саройларида, клубларида, театрларида, санаторий-профилакторийларда, маданият ва истироҳат боғларида, чойхона ва маҳаллаларда, пионер лагерлари, мактаб ва мактаб-интернатларда, техникум ва институтларда ўтказилади.

Иштирок этувчилар ва кечалар, ижодий учрашувлар мавзуси шартнома тузувчиларнинг таклиф ва истаклари асосида белгиланади.

Шартнома тузиш ва тегишли маълумотлар олиш учун ҳафтанинг душанба, чоршанба, жума кунлари соат 15.00 дан 19.00 гача ушбу адресга мурожаат қилиш мумкин: Тошкент шаҳар, Халқлар дўстлиги проспекти, 6-уй. Телефон: 45-36-45.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ўзбекистон ССР Госснабининг

РЕСПУБЛИКА КОММЕРЦИЯ-АХБОРОТ МАРКАЗИ

Тошкент шаҳрида

1989 ЙИЛ 19 ИЮЛДАН БОШЛАБ 21 ИЮЛГАЧА
маҳсулотлар етказиб бериш юзасидан хўжаликлар ўртасида алоқалар ўрнатиш ва корхоналар ўртасида шартномалар тузиш, корхоналар ва ташкилотлар томонидан янги маҳсулотларни реклама қилиш ва халқ талабини ўрганиш бўйича

РЕСПУБЛИКА УЛГУРЖИ САНОАТ ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИ

1989 ЙИЛ 20 ИЮЛЬ СОАТ 11.00 ДА

КАТТА ЭҲТИЁЖ СЕЗИЛГАН ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТЕХНИКА МАҲСУЛОТЛАРИНИ СОТИШ БЎЙИЧА

КИМ ОШДИ САВДОСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Ярмарка ва ким ошди савдоси ишида қатнашиш учун саноат ва қишлоқ хўжалиги бирлашмалари, корхоналар, қурилишлар, кооперативларнинг вакиллари ва хусусий меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи кишилар таклиф қилинадилар.

Ярмарка-ким ошди савдоси қуйидаги адресда ўтказилади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 45-уй. Кооператорлар уйи.

Ярмарка-ким ошди савдосида қатнашиш ва меҳмонхоналардан жойлар банд қилиб қўйиш учун буюртмаларни қуйидаги адресга беришларингизни сўраймиз: 700038, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй.

Справкалар учун телефонлар — 41-11-20, 41-32-71.

«ТАШПЛОДООВОЩПРОМ» БИРЛАШМАСИНИНГ 2-МЕВА-САБЗАВОТ КОМБИНАТИ

ДИРЕКТОР ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда савдо маълумотига эга бўлган, давлат савдосида раҳбарлик лавозимида камида 5 йил ишлаган кишилар қатнаша оладилар.

Ҳужжатлар топшириш муддати — 18 июлгача.

Мурожаат учун адрес: 700044, Тошкент шаҳри, 2-Венгер проезди, 59-уй (45, 66-автобусларнинг «2-мева-сабзавот комбинати» бекати). Телефонлар: 55-18-30, 55-18-31).

КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАИСЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИ МУАССАСАЛАРИ

ШАРТНОМА АСОСИДА КООПЕРАТИВ АЪЗОЛАРИГА ИШ ҲАҚИНИ ТЎЛАШ БЎЙИЧА ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ.

Иш ҳақини тўла ҳолда ёки қисман, энг қулай вақтда бериш кафолати зиммага олинади.

Талаб қилиб олинмаган иш ҳақи омонатлар бўйича счётда жамғарилиб боради ва биринчи талаб қилингандаёқ унинг эгасига тўланади.

Омонат эгасининг хоҳишига кўра омонатга қўйилган жамғарма эвазига квартира, товарлар сотиб олиш ва хизмат кўрсатиш ҳақлари учун пул ўтказиш йўли билан ҳисоб-китоб юритилиши ва Жамғармалар банкининг чек дафтарчаси берилиши ҳам мумкин.

Маълумотлар юзасидан шаҳар Жамғармалар банки бўлимларига, шунингдек, 33-51-95 телефони орқали СССР Жамғармалар банкининг Тошкент шаҳар бошқармасига мурожаат қилиш мумкин.

СССР ЖАМҒАРМАЛАР БАНКИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР БОШҚАРМАСИ.

«СИГНАЛ» ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БОШ КОРХОНАСИНИНГ ЭЛЕКТР ЎЛЧОВ ТЕХНИКАСИ ДАВЛАТ МАХСУС КОНСТРУКТОРЛИК БЮРОСИ

(ГСКБ ЭИТ)

директор лавозимига

КОНКУРС АСОСИДА САЙЛОВ ЎТКАЗАДИ

Мазкур ихтисос бўйича олий маълумотли, тегишли соҳа корхоналарида ишлаган ва раҳбарлик лавозимларида камида 5 йил иш тажрибасига эга бўлган кишилар конкурсда қатнашишга таклиф қилинадилар.

Конкурсда қатнашиш ҳақидаги буюртма ва ҳужжатларни қуйидаги адресга топшириш лозим: ариза, кадрларни ҳисобга олиш шахсий варақаси, таржимаи ҳол, маълумот ҳақидаги диплом нусхаси, иш жойидан характеристика.

Конкурс муддати — 1989 йилнинг 24 июлигача.

«Сигнал» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори лавозимига меҳнат коллективи томонидан сайланган бош корхона раҳбари юқори органлар томонидан шу лавозимга тасдиқланади.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга тақдим этилади: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Коммунистик кўчаси, 8-уй.

Маълумотлар учун телефонлар — 32-35-24, 32-36-47, 33-28-06.

Тошкент шаҳар ижроия комитети меҳнат ва таъминот бошқармасининг

ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йилига

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги мутахассисларни тайёрлайди: РАДИОТЕЛЕВИЗИОН АППАРАТЛАРНИ РЕМОНТ ҚИЛУВЧИ МЕХАНИК, БЮДЖЕТ ТАШКИЛОТЛАРИ, САНОАТДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, УСТКИ КИЙИМЛАКЛАР ТИКУВЧИ ЧЕВАР, ЯККА ТАРТИБДА МОДЕЛЛИ ОЁҚ КИЙИМЛАРИНИ ТИКУВЧИ КОСИБ, СЕКРЕТАРЬ-МАШИНИСТКА, ТЎҚУВЧИ.

Ўқиш муддати — 10 ой.

Ўқишга ёши 16 дан 45 гача бўлган инвалидлар, шунингдек инвалидларнинг ёши 16 дан 20 гача бўлган фарзандлари ҳамда боқувчисини йўқотган оилаларнинг шу ёшдаги аъзолари қабул қилинади.

Аризаларга қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топшириш лозим: маълумоти ҳақида ҳужжат, туғилганлик гувоҳномаси, турар жойидан справка, шаҳар ёки район социал таъминот бўлимининг йўлланмаси, саломатлик ҳақида справка (086/У форма, инвалидлар ВТЭК справкасига меҳнат тавсияномасини илова қиладилар), 6 дона фотосурат (3х4 см.).

ЎҚУВЧИЛАР ЁТОҚХОНА БИЛАН ТАЪМИНЛАНМАЙДИ.

ҲУЖЖАТЛАР ҲАР КУНИ (якшанбадан ташқари) СОАТ 9.00 ДАН 17.00 ГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқувчилар 30 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Октябрь райони, Ўқчи кўчаси, 107 «А» уй, 5-корпус (метронинг «Халқлар дўстлиги» станцияси).

Кино

13 ИЮЛДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «УЙНА, УЙНА» (18.30, 20.40), «ГРАФ МОНТЕ-КРИСТО» (18, 21.00).
Москва — «МУДҲИШ ХАТО» (тоқ соатларда ва 20.40 да).
Қозоғистон — «ФРАНЦУЗ ЛЕЙТЕНАНТИНИНГ АЕЛИ» (17, 20.00), «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (ўзбек тилида, 18.00).
Восток — «УЙНА, УЙНА» (18.30, 21.00).
Фестиваль — «ЭРКАК ВА АЕЛ» (22.00).
Хива — «МУДҲИШ ХАТО» (22.00).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «АЙБСИЗЛИГИ ТАХМИН ҚИЛИНМОҚДА» (жуфт соатларда).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «УЙНА, УЙНА» (18.30, 21.00).
Нукус — «ҚАСОСКОР» (18.30, 20.45).

14 ИЮЛДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «УЙНА, УЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.40); «ГРАФ МОНТЕ-КРИСТО» (12, 15, 18, 21.00).
Москва — «МУДҲИШ ХАТО» (тоқ соатларда ва 20.40 да).
Қозоғистон — «ФРАНЦУЗ ЛЕЙТЕНАНТИНИНГ АЕЛИ» (11, 14, 17, 20.00); «МАЙСАРАНИНГ ИШИ» (ўзбек тилида, 12, 15, 18.00).
Восток — «УЙНА, УЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30 21.00).
Фестиваль — «ЭРКАК ВА АЕЛ» (22.00).
Хива — «МУДҲИШ ХАТО» (22.00).
ВЛКСМ 30 йиллиги — «АЙБСИЗЛИГИ ТАХМИН ҚИЛИНМОҚДА» (жуфт соатларда).
Тошкент Советининг 50 йиллиги — «УЙНА, УЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).
Нукус — «ҚАСОСКОР» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Автомат-жавоб берувчи телефонлар:

Дружба — 67-96-87
Ўзбекистон ССР 25 йиллиги — 53-65-87
С. Раҳимов номли—48-46-71
Ҳамза номли — 91-10-51
Тинчлик — 58-34-88
Искра — 39-14-59.

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАР ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

«Ташгорстрой» территориал қурилиш бирлашмасининг «ОТДЕЛСТРОЙ» трестига қарашли

ҚУРИЛИШ МАТЕРИАЛЛАРИ КОМБИНАТИ

чекланмаган миқдорда қурилиш ишлари учун

ОҲАК ЧИҚИТЛАРИНИ

СОТАДИ.

Юқорида кўрсатилган чиқитларни ҳамкорликда майдалаш имкониятларини ишлаб чиқиш вариантлари ҳам мавжуд.

Адрес: Тошкент шаҳри, Фрунзе райони, Парфюмер кўчаси, 16«а» уй. Телефон: 55-27-00.

«ЕРДАМ» ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР

«Ёрдам» кооперативи қора металлардан иборат темир-терсакни кесиш, навларга ажратиш, ортиш ва «Вторчермет»га транспортировка қилишни амалга оширади.

Калькуляция бўйича ҳақ тўланади.

90-16-13, 90-16-39 телефонлари орқали маълумотлар олиш мумкин.

«Ёрдам» кооперативи

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 41-ўрта мактаб томонидан **Кузгибоева Роза Исмоиловна** номига берилган АЗ—081714 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Колхоз бозорлари бошқармаси коллективи ва Госпиталь бозори дирекцияси Госпиталь бозорининг мудири

Восиқ Қодирович ҚОДИРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54.15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.